

PHOENIX INSOLVENCY REVIEW

PHOENIX

REVISTA DE
INSOLVENȚĂ

NR. **87**

IANUARIE-MARTIE 2024

APARIȚIE
TRIMESTRIALĂ

Adriana Violeta Nistor

**Considerente teoretice și practice
privind dizolvarea și lichidarea societăților
prin prisma noilor modificări aduse Legii societăților**

Diana Dobromir

**Avertizarea timpurie
– o nouă șansă pentru businessurile în impas**

Dan Andrei Coldea

**Consolidarea procedurală a procedurilor de prevenire
a insolvenței membrilor grupului de societăți**

Ioan Șumandea-Simionescu

**Corelația dintre eficiența procedurii insolvenței
în cazul IMM-urilor și măsurile de protecție
a creditorilor. Analiza economică a dreptului
insolvenței din perspectiva băncii – creditor chirografar**

Adrian Ștefan Clopotari

Valoarea creanței

PHOENIX 87

REVISTA DE INSOLVENȚĂ
IANUARIE-MARTIE 2024

EDITORIAL

3 **Cuvântul președintelui**

RUBRICA PRACTICIANULUI

6 ADRIANA VIOLETA NISTOR
Considerente teoretice și practice privind dizolvarea și lichidarea societăților prin prisma noilor modificări aduse Legii societăților

13 DIANA DOBROMIR
Avertizarea timpurie – o nouă șansă pentru businessurile în impas

16 DAN ANDREI COLDEA
Consolidarea procedurală a procedurilor de prevenire a insolvenței membrilor grupului de societăți

RUBRICA ANALISTULUI

20 IOAN ȘUMANDEA-SIMIONESCU
Corelația dintre eficiența procedurii insolvenței în cazul IMM-urilor și măsurile de protecție a creditorilor. Analiza economică a dreptului insolvenței din perspectiva băncii – creditor chirografar

28 ADRIAN ȘTEFAN CLOPOTARI
Valoarea creanței

PHOENIX 87

REVISTA DE INSOLVENȚĂ
IANUARIE-MARTIE 2024

Cuvântul președintelui

Dialoguri cu autoritățile și tranziția spre e-Factura: un an de transformare pentru insolvență

În primele luni ale anului 2024, domeniul insolvenței a fost marcat de introducerea unor reglementări inovatoare, proceduri actualizate și comunicare constantă cu autoritățile.

Colaborarea continuă cu Oficiul Național de Prevenire și Combateră a Spălării Banilor (O.N.P.C.S.B.) evidențiază angajamentul nostru către dezvoltarea de reglementări sectoriale precise, menite să sprijine practicienii în insolvență. De asemenea, adoptarea sistemului e-Factura reprezintă un pas semnificativ în digitalizarea proceselor noastre. E nevoie de atenție sporită pentru a ne asigura că facem această schimbare în mod fluid și eficient. În același timp, ne concentrăm eforturile pentru a îmbunătăți funcționarea internă a UNPIR, prin inițiative menite să clarifice numărul de practicieni activi și să încurajeze îndeplinirea procedurilor administrative necesare.

Noutățile profesiei

UNPIR a format un grup de lucru specializat pentru a dezvolta reglementări sectoriale, conform cerințelor Legii nr. 129/2019 pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului. Acest grup, alcătuit din membrii CNC, Cătălin Dascăl, Daniela Zăpodeanu și Vasile Nemeș, se află în etapa de proiectare a structurii ce va sta la baza viitoarelor reglementări, un efort coordonat care va fi urmat de consultări cu O.N.P.C.S.B. Acest efort va asigura un cadru de lucru transparent și colaborativ pentru stabilirea normelor specifice domeniului insolvenței.

De la începutul anului am anunțat practicienii în insolvență că devine obligatorie adoptarea sistemului e-Factura, un pas important, care implică utilizarea unui cont SPV și a unei semnături electronice. Pentru noi, acest sistem va furniza un avans semnificativ în digitalizarea procedurilor. Rămâne de văzut cum va fi temporizată implementarea acestui sistem. La momentul publicării revistei, cea mai recentă informație era că Ministerul Finanțelor a extins, până la finalul lunii mai, perioada în care nu sunt aplicate amenzi pentru nerespectarea termenului-limită de cinci zile lucrătoare, prevăzut pentru transmiterea facturilor în sistemul e-Factura.

NIC BĂLAN
Președintele UNPIR

UNPIR a solicitat, de asemenea, clarificări de la ANAF și Ministerul Finanțelor, cu privire la implementarea e-Factura în mediul specific al procedurilor de insolvență. Dinamica insolvenței impune un tratament special pentru cheltuielile suportate și facturile emise în cadrul procedurilor. Scopul comunicării noastre cu autoritățile este de a clarifica modul de încadrare a acestor tranzacții în sistemul RO e-Factura, fie ca relații B2B, fie B2G, și de a înțelege baza legală și procedurile aplicabile.

În ceea ce privește securitatea cibernetică, am observat în ultima perioadă un climat marcat de o creștere semnificativă atât a numărului, cât și a complexității atacurilor cibernetice. Această preocupare devine și mai acută, având în vedere că unul dintre obiectivele noastre principale este digitalizarea profesiei în pas cu digitalizarea autorităților. Din acest motiv, alocăm periodic resurse pentru a ne asigura că suntem pregătiți să răspundem eficient la orice provocări din acest domeniu.

Printre măsurile pe care le luăm se numără asigurarea securității fizice a infrastructurii noastre de servere, protejate împotriva accesului neautorizat sau a altor amenințări fizice. Menținem un nivel înalt de protecție prin utilizarea unor soluții antivirus avansate și permanent actualizate, care ne protejează împotriva celor mai recente *malware*-uri și atacuri cibernetice. Nu în ultimul rând, acordăm o atenție deosebită securității site-urilor organizației, implementând cele mai moderne practici de securitate web, pentru a proteja datele și confidențialitatea atât ale membrilor noștri, cât și ale vizitatorilor.

Totodată, suntem atenți la schimbările din mediul de afaceri și efectuăm un audit de comunicare în urma căruia vom actualiza strategia de comunicare a UNPIR. Avem patru tipuri de public-țintă cu care comunicăm în general: practicienii în insolvență, alte profesii liberale, mediul de afaceri și autoritățile. Fiecare dintre aceste tipuri de public are o percepție diferită asupra fenomenului insolvenței, astfel că, pentru fiecare în parte, trebuie să ne adaptăm modul de a comunica pentru a ne face înțeleși cât mai bine.

Anul acesta, de ziua practicianului, vom aniversa împlinirea a 25 de ani de la reglementarea profesiei de practician în insolvență. În măsura în care bugetul și situația ne-o permit, vrem să marcăm acest reper cu deferența pe care o merită, așa că avem mai multe variante frumoase în discuție.

Evenimentele profesiei

Anul a început cu un seminar online, intitulat „Menționarea/denunțarea unor acte juridice conform Legii nr. 85/2014”. Seminarul a explorat felul în care contractele în derulare în momentul deschiderii procedurii de insolvență, având o utilitate economică semnificativă, pot beneficia de un regim juridic aparte care transcende dreptul comun și interesele individuale, urmărind maximizarea averii debitorului.

O.N.P.C.S.B. a organizat o sesiune gratuită de instruire online, destinată practicienilor în insolvență. Această sesiune s-a desfășurat în februarie, pe platforma online a O.N.P.C.S.B., și a fost acreditată de INPPI cu 2 puncte de pregătire profesională. Perspectiva practicienilor în insolvență a fost prezentată de av. dr. Antoniu Obancia, lector INPPI.

La cea de-a X-a ediție a Conferinței „Codul Insolvenței”, organizată de Grupul de presă BURSA, experți și oficiali guvernamentali au subliniat creșterea interesului pentru restructurare, cu un număr de 64 de proceduri de concordat preventiv deschise în 2023. Companiile aflate în dificultate, reprezentând o parte semnificativă din economia națională, sunt încurajate să utilizeze noile cadre de restructurare și insolvență. Discuțiile au inclus și nevoia de comunicare mai eficientă între profesioniști și de modificări legislative care să faciliteze procesele de reorganizare și redresare, indicând o tendință pozitivă spre utilizarea procedurilor preventive și a restructurării pentru a sprijini afacerile în dificultate.

În aprilie s-a deschis seria de conferințe UNPIR, cu un eveniment organizat de filialele Alba și Hunedoara. Conferința a reunit practicieni, judecători și experți din

domeniul insolvenței și a fost împărțită în sesiuni care au abordat aspecte esențiale, de la tratamentul garanțiilor de bună execuție, provocările evaluării, la limitările legale și interpretările procedurale. Cu paneluri moderate de av. Cătălin Dascăl, av. Stan Tîrnoveanu și lect. univ. dr. Sergiu Golub, evenimentul s-a desfășurat pe parcursul a două zile, oferind o combinație de prezentări tehnice și discuții interactive. Participanții au aprofundat tematici actuale, cum ar fi controlul legalității deciziilor comitetului creditorilor, aspecte de fiscalitate ale insolvenței și provocări practice în reorganizarea debitorului, culminând cu schimburi de idei și concluzii care vizează îmbunătățirea practicii insolvenței.

Tot pe parcursul anului 2024, vom organiza un curs gratuit, acreditat de INPPI cu 4 puncte de pregătire profesională. La acest curs vor avea acces toți practicienii care au îndeplinit formalitățile implicate în apartenența la UNPIR. Primul pas a fost depunerea declarației de venituri până la jumătatea lunii martie. Urmează achitarea cotizațiilor fixe aferente anului 2024 și achitarea contribuției variabile aferente anului 2023.

În subsidiar, discutăm la nivel de conducere UNPIR și INPPI despre implementarea unui nou format de seminar, o îmbunătățire a demersurilor de pregătire profesională continuă.

În ceea ce privește evenimentele previzibile, calendarul UNPIR pentru anul 2024 include următoarele elemente principale: pe 23 aprilie se va organiza Adunarea Reprezentanților Permanenți (ARP) și se va da un vot electronic pentru aprobarea situațiilor financiare. Congresul anual este stabilit pentru 27 septembrie. Examenul de acces în profesie și cel pentru înscrierea pe lista persoanelor fizice autorizate vor avea loc pe 19 octombrie, urmate de examenul de definitivat, pe 22 noiembrie.

Știm, de asemenea, că anul acesta vom organiza patru conferințe regionale de insolvență, evenimente care vor avea loc în orașe-cheie din România. Prima conferință este programată să se desfășoare la București, pe 24 mai, urmând ca seria să continue la Iași, pe 5 octombrie. Finalul seriei de conferințe va avea loc la Cluj, în zilele de 24 și 25 octombrie. Orașul Constanța va găzdui, de asemenea, o conferință, cu data de desfășurare ce urmează să fie anunțată.

Aceste conferințe vor oferi o platformă excelentă pentru ca profesioniștii din domeniu să se întâlnească, să împărtășească idei și să dezbată cele mai recente evoluții și provocări în insolvență.

Ediția curentă

În acest număr al revistei, **Rubrica Practicianului** este deschisă de Adriana Violeta Nistor, expert din cadrul ONRC, care, în articolul „Considerente teoretice și practice privind dizolvarea și lichidarea societăților prin prisma noilor modificări aduse Legii societăților”, oferă o analiză detaliată a impactului modificărilor legislative asupra proceselor de dizolvare și lichidare a societăților. Articolul abordează cazuri specifice din practica înregistrărilor în registrul comerțului, subliniind diferitele scenarii de dizolvare a societăților și consecințele acestora asupra lichidării.

La rândul său, av. Diana Dobromir explorează, în „Avertizarea timpurie – o nouă șansă pentru businessurile în impas”, importanța instrumentelor de avertizare timpurie și a procedurilor de prevenire a insolvenței. Articolul argumentează că aceste mecanisme pot oferi companiilor aflate în dificultate oportunitatea de a se redresa eficient, evitând insolvența.

În încheierea rubricii, av. dr. Dan Andrei Coldea se concentrează pe „Consolidarea procedurală a procedurilor de prevenire a insolvenței membrilor grupului de societăți”, scriind despre noile reglementări ce vizează o abordare unitară a insolvenței în cadrul grupurilor de companii. Articolul evidențiază cum modificările legislative facilitează coordonarea și implementarea eficiente ale procedurilor de prevenire a insolvenței pentru membrii grupurilor de societăți.

În **Rubrica Analistului**, Ioan Șumandea-Simionescu, expert din cadrul Băncii Transilvania, scrie despre „Corelația dintre eficiența procedurii insolvenței în cazul IMM-urilor și măsurile de protecție a creditorilor. Analiza economică a dreptului insolvenței din perspectiva băncii – creditor chirografar”. Avem aici o analiză economică asupra eficienței procedurilor de insolvență pentru IMM-uri și impactul acestora asupra protecției creditorilor. Articolul propune o nouă perspectivă asupra modului în care legislația poate îmbunătăți rata de recuperare a creanțelor și protecția generală a creditorilor.

Nu în ultimul rând, Adrian Ștefan Clopotari, în „Valoarea creanței”, scrie despre diferența dintre valoarea nominală și cea reală a creanțelor în cadrul procedurilor colective de insolvență. Articolul abordează modul în care valoarea creanțelor este determinată și impactul acestei evaluări asupra procesului de insolvență, oferind o înțelegere mai profundă a dinamicii dintre debitori și creditorii lor în cadrul procedurilor de insolvență.

Împreună, aceste articole oferă o bază solidă de cunoștințe și perspective noi pentru profesioniștii din domeniul juridic, economic și al afacerilor, subliniind importanța adaptării continue la schimbările legislative și la dinamica pieței, pentru gestionarea eficientă a crizelor din mediul de afaceri.

Lectură plăcută!

CONSIDERENTE TEORETICE ȘI PRACTICE PRIVIND DIZOLVAREA ȘI LICHIDAREA SOCIETĂȚILOR PRIN PRISMA NOILOR MODIFICĂRI ADUSE LEGII SOCIETĂȚILOR

THEORETICAL AND PRACTICAL CONSIDERATIONS REGARDING THE DISSOLUTION AND LIQUIDATION OF COMPANIES CONSIDERING THE NEW CHANGES TO THE COMPANIES' LAW

ABSTRACT

This article examines the legislative framework for the dissolution and liquidation of businesses registered in the trade register, incorporating recent legislative amendments. It pays particular attention to a case study derived from instances noted in the practice of trade register application submissions, focusing on company dissolution and liquidation. The discussion encompasses different dissolution scenarios (statutory dissolution, voluntary dissolution, judicial dissolution, and administrative dissolution) and their consequences, specifically relating to the company's liquidation process until the removal of professionals from the commercial register.

ADRIANA VIOLETA NISTOR

Registrator de registrul comerțului
Oficiul Registrului Comerțului de pe
lângă Tribunalul Sibiu
Practician în insolvență incompatibil
Lector INPPI

KEYWORDS: companies' law • liquidation • liquidator • professional • judicial dissolution • legal dissolution • voluntary dissolution • administrative dissolution • delisting of a company

În existența unei societăți există mai multe etape pe care aceasta le parcurge, de la înființare prin înmatricularea în registrul comerțului, până la radierea sa din registrul în care a fost înscrisă.

Dizolvarea și lichidarea unui profesionist pot interveni din voința asociaților/acționarilor săi sau, în cazuri determinate, din rațiuni independente de încuviințarea organului statutar.

Legea societăților nr. 31/1990¹ și o serie de alte acte normative (Legea nr. 129/2019², Legea nr. 314/2001³ etc.) prevăd diverse cazuri în care intervine dizolvarea profesioniștilor, etapă ce deschide procedura lichidării finalizată cu radierea firmei din registrul comerțului.

În teoria dreptului se pot identifica mai multe tipuri de dizolvare a societăților, care sunt cuprinse atât în Legea nr. 31/1990, cât și în legi conexe, după cum urmează:

1. dizolvare de drept [art. 227 alin. (1) lit. c) coroborat cu art. 58 lit. f), art. 232 alin. (3), art. 229 alin. (1) din Legea nr. 31/1990, art. 1 din Legea nr. 314/2001];

2. dizolvare voluntară [art. 227 lit. b) și d), art. 228 lit. a), cu referire la situația prevăzută de art. 153²⁴ alin. (1)-(4) din Legea nr. 31/1990];

3. dizolvare judiciară [art. 227 alin. (1) lit. c) și e) din Legea nr. 31/1990, art. 57 alin. (2) și art. 61 din Legea nr. 129/2019, art. 228 lit. a) – cu referire la situația prevăzută de art. 153²⁴ alin. (5) din Legea nr. 31/1990, art. 228 lit. b) – cu referire la situația prevăzută de art. 10 alin. (3) din Legea nr. 31/1990 și Legea nr. 85/2014];

4. dizolvare administrativă [constatăată din oficiu de către ONRC – art. 227 lit. a), art. 237² din Legea nr. 31/1990].

O primă remarcă ce se impune a fi semnalată privește aspectul că, din analiza articolelor normative, se constată că legiuitorul nu a prevăzut o delimitare clară a tipurilor de dizolvare, dar acestea pot fi delimitate din punct de vedere teoretic.

În concret, tipurile de dizolvare a societăților se întrepătrund, evidențiindu-se în permanență grija legiuitorului de a oferi profesionistului posibilitatea de a evita dizolvarea societății, prin manifestarea voinței în sensul conformării la norma legală (de exemplu, consultarea asociaților înainte de expirarea duratei societății, cu privire la eventuala prelungire a duratei acesteia; convocarea AGEA având ca ordine de zi reducerea capitalului social ca urmare a diminuării activului net; depunerea unei declarații privind beneficiarii reali, după aplicarea sancțiunii contravenționale pentru lipsa acesteia; neîndeplinirea în termenul legal a obligației de conversie a acțiunilor la purtător în acțiuni nominative, care poate fi remediată până la momentul la care se pun concluzii în fond în fața instanței de judecată etc.).

Dispozițiile art. 232 și ale art. 233 din Legea nr. 31/1990 stabilesc regula privind înregistrarea dizolvării unei societăți în registrul comerțului și consecințele care decurg din această înregistrare.

Astfel, regula în materia dizolvării societăților este exprimată astfel: dizolvarea societății are ca efect deschiderea procedurii lichidării [art. 233 alin. (1) teza 1 din Legea nr. 31/1990].

Dizolvarea profesionistului trebuie să fie înscrisă în registrul comerțului și publicată în Monitorul Oficial al României, Partea a IV-a, în afară de cazul în care intervine pentru expirarea duratei acestuia (art. 232 din Legea nr. 31/1990).

Organele competente să constate, respectiv să decidă dizolvarea unei societăți, sunt: instanța de judecată, tribunalul competent teritorial și material (litigii cu profesioniștii sau complet specializat în domeniul insolvență – judecătorul-sindic) în cazurile prevăzute de lege, adunarea generală a acționarilor/adunarea generală a asociaților/asociațul unic, Oficiul Național al Registrului Comerțului, prin registratorul de registrul comerțului, în situațiile expres prevăzute de lege.

Societatea își păstrează personalitatea juridică pentru operațiunile lichidării, până la terminarea acesteia.

Dizolvarea societății are ca efect interdicția pentru directori/administratori de a mai întreprinde noi operațiuni, sub sancțiunea răspunderii personale și solidare. Aceștia continuă să își exercite toate celelalte atribuții, până la preluarea funcției de către lichidatori [art. 252 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 31/1990].

Momentul de la care intervine această interdicție este **data** de la care **dizolvarea a fost hotărâtă de adunarea generală sau declarată prin sentință judecătorească** [art. 233 alin. (2) din Legea nr. 31/1990].

Pentru situația în care dizolvarea societății intervine de drept la data expirării duratei societății, interdicția de mai sus intervine pentru organele de administrare, chiar din ziua expirării termenului fixat pentru durata societății [art. 233 alin. (3) din Legea nr. 31/1990].

Se constată că **data** la care intervine interdicția pentru organele de administrare de a întreprinde noi operațiuni este **anterioară** înregistrării hotărârii adunării generale a asociaților/acționarilor în registrul comerțului și chiar anterioară

rămânerii definitive a hotărârii judecătorești prin care este constatată/declarată dizolvarea.

Acest decalaj al survenirii interdicției pentru organele de administrare, anterior efectuării publicității dizolvării, este o aplicare directă a principiului publicității actelor juridice prin registrul comerțului, scopul fiind asigurarea opozabilității față de terți câtă vreme între părți se produc efecte depline, înainte de efectuarea publicității hotărârii judecătorești/hotărârii asociaților/acționarilor.

Dizolvarea de drept:

Societatea se dizolvă de drept **prin declararea nulității societății** [art. 227 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 31/1990].

Art. 56 din Legea nr. 31/1990 stabilește, în mod exhaustiv, cazurile în care tribunalul poate declara nulitatea unei societăți înmatriculate în registrul comerțului, și anume atunci când:

„a) lipsește actul constitutiv sau nu a fost încheiat în formă autentică, în situațiile prevăzute la art. 5 alin. (6);

b) toți fondatorii au fost, potrivit legii, incapabili, la data constituirii societății;

c) obiectul de activitate al societății este ilicit sau contrar ordinii publice;

d) lipsește încheierea registratorului de registrul comerțului de înmatriculare a societății;

e) lipsește autorizarea legală administrativă de constituire a societății;

f) actul constitutiv nu prevede denumirea societății, obiectul său de activitate, aporturile asociaților sau capitalul social subscris;

g) s-au încălcat dispozițiile legale privind capitalul social minim, subscris și vărsat;

h) nu s-a respectat numărul minim de asociați, prevăzut de lege”.

Pentru a veni în sprijinul profesioniștilor, legiuitorul a stabilit că, în situația în care cauza de nulitate invocată prin cererea de chemare în judecată a fost înlăturată înainte de a se pune concluzii în fond, tribunalul nu va decide declararea nulității.

Însă, în situația în care sentința tribunalului prin care este constatată sau declarată nulitatea societății rămâne definitivă, societatea **încetează fără efect retroactiv și intră direct în lichidare**, devenind incidente dispozițiile legale privind lichidarea societăților ca urmare a dizolvării (art. 58 din Legea nr. 31/1990).

Mai mult, judecătorul care pronunță hotărârea judecătorească de declarare a nulității unei societăți are sarcina/atribuția de a numi și lichidatorii societății prin aceeași sentință.

Acest caz de lichidare a societății și de numire a unui lichidator de către instanța de judecată, ca urmare a rămânerii definitive a hotărârii judecătorești prin care este declarată nulitatea societății, fără ca societatea să mai fie dizolvată anterior lichidării, constituie o veritabilă excepție de la regula dizolvării anterior lichidării profesionistului.

Așadar, societățile a căror nulitate o declară instanța de judecată intră direct în lichidare și au lichidator numit pentru efectuarea procedurilor de lichidare, în vederea radierii.

Un alt caz de dizolvare de drept care naște diverse spețe în practică este acela determinat de **falimentul, incapacitatea, excluderea, retragerea sau decesul** unuia dintre asociați, când, din cauza acestor cauze, numărul asociaților s-a redus la unul singur [art. 229 alin. (1) din Legea nr. 31/1990].

O primă remarcă ce se impune a fi semnalată privește aspectul că, din analiza articolelor normative, se constată că legiuitorul nu a prevăzut o delimitare clară a tipurilor de dizolvare, dar acestea pot fi delimitate din punct de vedere teoretic.

Regula instituită de legiuitor este aceea că societățile de persoane, SCA și SRL, la care a intervenit una dintre situațiile menționate anterior, se dizolvă de drept, dacă numărul asociaților s-a redus la unul singur.

Există o singură excepție menționată expres de lege și aplicabilă doar la SRL, SCA, SCS, în sensul că aceste firme nu se dizolvă dacă asociatul rămas hotărăște continuarea activității sub forma societății cu asociat unic sau dacă există, în actul constitutiv, clauză de continuare cu moștenitorii asociatului defunct [art. 229 alin. (2) din Legea nr. 31/1990].

Pentru SNC intervine dizolvarea de drept, în acest caz.

La prima vedere, s-ar părea că dintre aceste tipuri de societăți este omisă SA.

În fapt, Legea societăților prevede un caz special de dizolvare al societății pe acțiuni în eventualitatea în care aceasta rămâne cu un singur acționar [art. 10 alin. (3)], nefiind așadar o lacună legislativă, ci doar o prevedere specială a acestui caz de dizolvare, cuprinsă într-o altă secțiune din Legea societăților.

Pentru societatea pe acțiuni, norma juridică prevede că numărul acționarilor nu poate fi mai mic de 2 și că, în eventualitatea în care numărul acestora scade sub numărul minim de acționari pentru o perioadă mai lungă de 9 luni, orice persoană interesată poate solicita instanței de judecată dizolvarea societății.

Studiu de caz: Societatea Y SA depune cerere de înregistrare a unei hotărâri AGEA, prin care se decide modificarea actului constitutiv și, în temeiul art. 10 alin. (3) din Legea nr. 31/1990, profesionistul va rămâne cu un singur acționar timp de maximum 9 luni.

Această cerere de înregistrare nu este admisibilă pentru următoarele motive:

Regula instituită la art. 10 alin. (3) din Legea nr. 31/1990 este de strictă interpretare: „Numărul acționarilor în societatea pe acțiuni nu poate fi mai mic de 2 (...)”.

Situația permisă de legiuitor pentru funcționarea temporară a societății pe acțiuni cu un singur acționar vizează intervenirea acestui fapt din *cauze fortuite* sau de *forță majoră* (falimentul, retragerea, decesul acționarului etc.), iar nu ca efect al manifestării de voință expresă a acționarilor, fiind menită să acorde timp societății pentru a coopta noi acționari și pentru a nu se dizolva.

În plus, regula de la art. 229 alin. (2) din Legea nr. 31/1990 permite doar SRL, SCS și SCA să funcționeze cu asociat unic.

În ceea ce privește **falimentul societății și falimentul unui asociat/acționar persoană juridică** sunt câteva remarci de efectuat. Ambele situații conduc la dizolvarea de drept a profesionistului, respectiv a asociatului/acționarului persoană juridică, și intervin prin rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești prin care s-a admis falimentul împotriva societății.

În acest al doilea caz este de menționat că profesionistul se dizolvă doar dacă sunt îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

1. hotărâre judecătorească prin care s-a admis falimentul împotriva asociatului/acționarului persoană juridică, rămasă definitivă;

2. profesionistul (SNC) rămâne cu asociat/acționar unic;

3. dacă este SRL, SCA, SCS, doar dacă asociatul rămas nu dorește continuarea societății cu asociat unic.

Un caz special este cel care vizează **excluderea unui asociat**. Prin Decizia nr. 28/2021⁴ a ICCJ, Completul pentru dezlegarea

unor chestiuni de drept, s-a admis sesizarea Curții de Apel Oradea și s-a statuat că: „Ipotezele de excludere a asociatului prevăzute de art. 222 din Legea nr. 31/1990 nu se completează cu prevederile art. 1.928 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil”⁵, pe considerentul că norma juridică din dreptul societăților este una specială, derogatorie de la regula generală din dreptul comun și de strictă interpretare.

De remarcat că instituția juridică a excluderii nu vizează societățile de capitaluri, ci doar pe cele de persoane și societățile mixte.

Considerăm că aplicarea dreptului comun în materia excluderii asociatului ar fi permis instanțelor să analizeze cereri de excludere a asociaților din firme înregistrate în registrul comerțului pentru motive temeinice, la cererea oricărui dintre asociați, fapt ce ar fi încărcat rolul instanțelor în mod considerabil.

Așadar, excluderea unui asociat poate interveni doar în cazurile expres prevăzute de art. 222 din Legea nr. 31/1990, nu și în temeiul prevederilor Codului civil, și determină dizolvarea societății dacă sunt îndeplinite condițiile arătate anterior.

Retragerea unui asociat sau **incapacitatea** acestuia determină dizolvarea societății doar în condițiile enumerate mai sus.

În ceea ce privește **decesul unui asociat**, distingem mai multe situații:

Cazul 1. Moștenitorii asociatului decedat nu doresc acceptarea moștenirii – părțile sociale ale defunctului din firmă.

În baza prevederilor art. 229 alin. (2) din Legea nr. 31/1990, societatea nu se dizolvă dacă asociatul rămas hotărăște continuarea existenței societății sub forma societății cu răspundere limitată cu asociat unic și face dovada decesului asociatului cu certificatul de deces.

Cazul 2. Moștenitorii acceptă moștenirea, însă în certificatul de moștenitor nu s-au prevăzut părțile sociale ale asociatului defunct, iar moștenitorii nu doresc preluarea părților sociale ale defunctului din firmă. Soluția este identică celei din cazul anterior.

Cazul 3. Moștenitorii acceptă moștenirea, în certificatul de moștenitor este menționat dreptul de proprietate asupra părților sociale ale asociatului defunct, însă moștenitorii nu doresc preluarea părților sociale ale defunctului din firmă.

Soluția este identică celei din cazul anterior, în ceea ce privește continuarea activității firmei cu asociat unic. În acest caz, apreciem că moștenitorii care au drept de proprietate asupra părților sociale moștenite au un drept de creanță asupra societății, care trebuie să le plătească ceea ce li se cuvine după ultimul bilanț contabil aprobat (art. 230 și art. 224 din Legea nr. 31/1990).

Spre deosebire de cazurile anterioare, în Cazul 3 *supra*, dreptul moștenitorilor este dovedit cu certificatul de moștenitor care le conferă drept de proprietate asupra părților sociale [art. 1.133 alin. (1) C. civ.] ale asociatului defunct, în baza căruia sunt îndreptățiți să primească suma de bani convenită, aferentă părților sociale moștenite, conform ultimului bilanț contabil aprobat.

Modificarea recentă a Legii societăților, efectuată prin Legea nr. 265/2022, a inclus, printre societățile enumerate, și societatea cu răspundere limitată, pe lângă societățile de persoane, aducând o clarificare necesară în materia continuării activității profe-

De remarcat că instituția juridică a excluderii nu vizează societățile de capitaluri, ci doar pe cele de persoane și societățile mixte

sioniștilor fără moștenitorii care au drept de proprietate asupra părților sociale ale asociatului defunct (art. 230 din Legea nr. 31/1990).

Cazul 4. Moștenitorii acceptă moștenirea, în certificatul de moștenitor este menționat dreptul de proprietate asupra părților sociale ale asociatului defunct, aceștia doresc preluarea părților sociale ale defunctului din firmă, actul constitutiv conține clauză de continuare cu moștenitorii, însă asociatul rămas nu este de acord.

În baza art. 229 alin. (2) din Legea nr. 31/1990, asociatul rămas poate decide continuarea activității cu asociat unic, însă dat fiind caracterul litigios al unei astfel de cereri de înregistrare, competența de soluționare nu mai aparține registratorului de registrul comerțului, care o va respinge.

O particularitate în materia decesului unui asociat o reprezintă situațiile în care profesionistul are trei sau mai mulți asociați și unul dintre aceștia a decedat (art. 230 din Legea nr. 31/1990).

În aceste spețe, regula este că primează prevederea din actul constitutiv cu privire la clauza de continuare cu moștenitorii.

Cazul 1. În situația în care această clauză există și moștenitorii doresc să dobândească calitatea de asociat în firmă, asociații rămași sunt obligați să îi primească, în îndeplinirea voinței inițiale a semnatarilor contractului de societate.

Cazul 2. În situația în care clauza de continuare cu moștenitorii există, însă aceștia nu vor să intre în societate în calitate de asociați, societatea este obligată să le plătească partea ce li se cuvine după ultimul bilanț contabil aprobat, în termen de 3 luni de la notificarea decesului asociatului.

Cazul 3. În eventualitatea în care actul constitutiv nu a prevăzut clauza de continuare cu moștenitorii, societatea este obligată să le plătească partea ce li se cuvine după ultimul bilanț contabil aprobat, în termen de 3 luni de la notificarea decesului asociatului.

Cazul 4. În eventualitatea în care actul constitutiv nu a prevăzut clauza de continuare cu moștenitorii, însă aceștia doresc să fie cooptați în societate în calitate de asociați, apreciem că ar fi admisibilă o cerere de înregistrare mențione prin care se cooptează asociați din afara societății, însă nu pe temeiul continuării activității cu moștenitorii asociatului defunct. Și în acest caz, apreciem că moștenitorii au dreptul să li se plătească partea ce li se cuvine după ultimul bilanț contabil aprobat, în termen de 3 luni de la notificarea decesului asociatului.

Cooptarea moștenitorilor în calitate de asociați este admisibilă numai cu acordul asociaților rămași în societate, în acest din urmă caz și sub rezerva îndeplinirii de către noii asociați a condițiilor generale pentru a deține calitatea de asociat într-o societate.

Câteva remarci sunt de menționat cu privire la calitatea de moștenitor asupra părților sociale ale asociatului defunct și calitatea de asociat al profesionistului.

Art. 1.133 alin. (1) C. civ. statuează că certificatul de moștenitor face dovada calității de moștenitor, precum și dovada dreptului de proprietate al moștenitorilor acceptanți asupra bunurilor din masa succesorală, în cota ce se cuvine fiecăruia.

Calitatea de moștenitor nu conferă titularului acestui drept și calitatea de asociat într-o firmă, ci doar vocația la calitatea de asociat.

Prin urmare, moștenitorii care doresc să continue activitatea unei societăți pentru care au moștenit părți sociale de la asociatul

defunct trebuie să fie cooptați în firmă în calitate de asociați și să îndeplinească condițiile legale pentru deținerea unei astfel de calități [să nu fie incapabili, să nu aibă cazier fiscal, să îndeplinească condițiile de la art. 6 alin. (2) din Legea nr. 31/1990 etc.].

Dacă moștenitorii nu îndeplinesc condițiile pentru deținerea calității de asociat într-o societate, aceștia vor fi despăgubiți de către firmă în baza art. 202 sau art. 230 din Legea nr. 31/1990, după caz.

În situația în care moștenitorii asociatului unic decedat nu îndeplinesc condițiile pentru deținerea calității de asociat al firmei, aceștia nu pot continua activitatea societății, având deschisă calea dizolvării judiciare a firmei și a numirii unui lichidator în temeiul prevederilor art. 237 din Legea nr. 31/1990.

Dizolvarea judiciară: situațiile în care o societatea poate fi dizolvată prin sentința tribunalului s-au redus ca urmare a apariției modificării Legii nr. 31/1990, rămânând doar cazurile în care:

„a) societatea nu mai are organe statutare sau acestea nu se mai pot întruni;

b) acționarii/asociații au dispărut ori nu au domiciliul cunoscut ori reședința cunoscută;

c) nu mai sunt îndeplinite condițiile referitoare la sediul social, altele decât cele prevăzute la art. 237² alin. (1) lit. a);

e) societatea nu și-a completat capitalul social, în condițiile legii”⁶.

Procedura de dizolvare judiciară debutează cu afișarea unei liste a societăților pentru care ONRC urmează să formuleze acțiuni de dizolvare în BEREC și comunicarea acestei liste către ANAF. [art. 237 alin. (2) din Legea nr. 31/1990].

Modificarea recentă a Legii nr. 31/1990⁷ introduce o **amânare a inițierii acțiunii de dizolvare pentru societățile care înregistrează datorii neachitate, atât bugetare, cât și de orice altă natură, până la stingerea acestora** [art. 237 alin. (2) din Legea nr. 31/1990].

Câteva remarci se impun a fi efectuate pe marginea acestei recente modificări legislative:

Termenul de 45 de zile este un termen de decădere și începe să curgă de la data afișării listei cu societățile ce urmează a fi dizolvate judiciar pentru creditorii SAU de la data primirii listei de către ANAF.

După împlinirea acestui termen, înregistrarea în registrul comerțului a obligațiilor bugetare restante sau a desfășurării unei acțiuni de control fiscal, ori a altor creanțe neachitate, este inadmisibilă și se impune a fi respinsă.

Termenul până la care se amână inițierea dizolvării societății este unul nedeterminat, legiuitorul stabilind că dizolvarea se amână până la stingerea creanțelor, respectiv până la finalizarea acțiunii de control fiscal.

Prin noua abordare asupra dizolvării societăților, legiuitorul amână pe termen nedeterminat, până la achitarea creanțelor de orice natură a profesionistilor care se încadrează în cazurile de dizolvare judiciară prevăzute de art. 237 alin. (1) lit. a)-c) și e) din Legea nr. 31/1990.

Dacă analizăm situațiile în care se pot iniția, de către registrul comerțului sau orice persoană interesată, acțiuni de dizolvare judiciară, constatăm că acestea sunt dintre acelea în care firmele nu mai funcționează în mod eficient (lipsă organe statutare, neînțelegeri între asociați din cauza căror organul statutar nu se mai poate întruni, acționarii/asociații au dispărut ori nu mai au

Calitatea de moștenitor nu conferă titularului acestui drept și calitatea de asociat într-o firmă, ci doar vocația la calitatea de asociat.

domiciliul cunoscut etc.), astfel că ieșirea lor de pe piață și radierea din registrul comerțului ar fi fost de natură să asaneze mediul de business de afaceri nerentabile.

Studiu de caz: La societatea X SRL, asociatul unic a decedat, moștenitorii nu acceptă moștenirea, iar firma înregistrează datorii restante la bugetul general consolidat al statului.

Potrivit noii reglementări, dizolvarea acestei firme nu va fi inițiată până la stingerea creanțelor, adică pe termen nedefinit, întrucât, în speța de față, datoriile nu vor fi achitate de nici o persoană.

La aceeași soluție se va ajunge și în cazul în care asociații nu se mai pot întruni ori au dispărut sau nu au domiciliul/reședința cunoscut/cunoscută.

Deși înțelegem rațiunea legiuitorului care a stat la baza adoptării acestei modificări legislative, și anume aceea de a stimula colectarea la bugetul general consolidat a creanțelor neîncasate, datorate de societățile care pot fi supuse dizolvării judiciare, considerăm că măsura nu va avea impactul dorit, pentru următoarele argumente:

Profesioniștii care pot fi supuși acțiunii de dizolvare judiciară sunt în dificultate economică, nu au organe statutare sau acestea nu se mai pot întruni ori asociații/acționarii sunt dispăruți etc., fapte care conduc la concluzia că datoriile firmei nu vor fi achitate din motive obiective, lipsind implicarea chiar din partea persoanelor care au generat datoria.

Pe de altă parte, împiedicarea inițierii acțiunilor de dizolvare judiciară va conduce la încărcarea mediului de afaceri cu profesioniști rău-platnici, care vor determina creșterea nivelului datoriilor la bugetul general consolidat, producându-se efectul contrar celui dorit de legiuitor.

De lege ferenda, propunem ca amânarea inițierii acțiunii de dizolvare să fie limitată în timp, într-un termen rezonabil.

În situația în care acțiunea de dizolvare este inițiată, hotărârea tribunalului prin care s-a pronunțat dizolvarea se comunică societății, registrului comerțului pentru înregistrarea mențiunii, organului fiscal competent și se publică în Buletinul Electronic al Registrului Comerțului (BERC).

După rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești de dizolvare, ONRC, prin registrator, numește un lichidator dintre practicienii în insolvență înscrși în Tabloul UNPIR la cererea oricărei persoane interesate, a societății sau din oficiu.

Orice persoană interesată sau ONRC pot formula tribunalului o cerere de radiere dacă în termen de 3 luni de la rămânerea definitivă a hotărârii de dizolvare nu s-a formulat nici o cerere de numire a unui lichidator.

Lista societăților pentru care Oficiul Național al Registrului Comerțului urmează să formuleze acțiuni de radiere se afișează în Buletinul Electronic al Registrului Comerțului cu cel puțin 60 de zile calendaristice înainte și se transmite Ministerului Finanțelor – Agenția Națională de Administrare Fiscală.

În termen de 45 de zile calendaristice de la data primirii listei, Agenția Națională de Administrare Fiscală comunică Oficiului Național al Registrului Comerțului societățile cuprinse în listă, care înregistrează obligații bugetare restante, caz în care solicită și numirea unui lichidator, și/sau societățile la care este în curs de desfășurare o acțiune de control fiscal, caz în care solicită, în termen de 15 zile de la finalizarea acțiunii de control fiscal, numirea unui lichidator⁸.

Soluția găsită de legiuitor, de a solicita numirea unui lichidator pentru a evita radierea societăților care înregistrează datorii bugetare restante, este una corectă.

Critica ce se impune a fi adusă noului alin. (9) al art. 237 din Legea nr. 31/1990 vizează lipsa posibilității oricărui alt creditor de a solicita, după momentul afișării listei cu societățile pentru care urmează a se formula cereri de radiere, numirea unui lichidator pe acest temei, măsura favorizând doar creditorul bugetar.

Toți ceilalți creditori pot cere numirea unui lichidator doar în temeiul prevederilor art. 237 alin. (6) din Legea nr. 31/1990, până la afișarea listei cu societățile împotriva cărora urmează a se realiza cereri de radiere.

De la data afișării respectivei liste, doar creditorul bugetar are posibilitatea de a cere numirea unui lichidator, ceilalți creditori fiind excluși de la această modalitate de protecție a creanței lor.

Dizolvarea administrativă:

Motivat de simplificarea procedurilor de înregistrare în registrul comerțului, dar și pentru a degreva instanțele de judecată de unele litigii, Legea nr. 265/2022⁹ a introdus un nou tip de dizolvare a societăților, **dizolvarea administrativă**, dată în competența registratorului de registrul comerțului din cadrul ONRC.

Regula instituită face referire la faptul că registratorul de registrul comerțului emite o încheiere neexecutorie prin care constată întrunirea condițiilor pentru dizolvarea unei societăți, în următoarele situații:

a) nu mai sunt îndeplinite condițiile referitoare la sediul social, ca urmare a:

- expirării duratei actului care atestă dreptul de folosință asupra spațiului cu destinație de sediu social;

- transferului dreptului de folosință;

- transferului dreptului de proprietate asupra spațiului cu destinație de sediu social;

b) a încetat activitatea societății sau nu a fost reluată activitatea după perioada de inactivitate temporară, anunțată organelor fiscale și înscrisă în registrul comerțului, care nu poate depăși 3 ani de la data înscrierii în registrul comerțului;

c) în cazul societăților cu durată determinată, la expirarea duratei menționate în actul constitutiv.

De menționat că se poate constata dizolvarea unei societăți din oficiu prin întocmirea unei liste ce se afișează în Buletinul Electronic al Registrului Comerțului și se transmite către ANAF sau la cererea oricărei persoane interesate.

Încheierea prin care se constată dizolvarea societății nu are caracter executoriu. Aceasta se menționează în registrul comerțului, se comunică societății, ANAF și se publică în Buletinul Electronic al Registrului Comerțului.

Împotriva acestei încheieri, ANAF, societatea și orice parte interesată pot formula plângere în termen de 15 zile de la comunicare, respectiv de la publicare în Buletinul Electronic al Registrului Comerțului.

În lipsa formulării unei plângeri împotriva încheierii de constatare a dizolvării de către registratorul, ONRC înregistrează din oficiu mențiunea de dizolvare a societății din registrul comerțului. De la data înregistrării mențiunii de dizolvare a societății în registrul comerțului sau a sentinței judecătorești prin care este respinsă plângerea împotriva încheierii de dizolvare, societatea intră în lichidare [art. 237² alin. (5) din Legea nr. 31/1990].

De la data afișării respectivei liste, doar creditorul bugetar are posibilitatea de a cere numirea unui lichidator, ceilalți creditori fiind excluși de la această modalitate de protecție a creanței lor.

De la acest moment, ONRC, prin registrator, numește prin încheiere un lichidator, dintre practicienii în insolvență înscrși în Tabloul UNPIR la cererea oricărei persoane interesate, a societății sau din oficiu.

Un prim caz de dizolvare administrativă a unui profesionist și, de regulă, cel mai întâlnit, este cel care survine care urmare a **neîndeplinirii condițiilor referitoare la sediul social**, pe motivul:

- expirării duratei actului care atestă dreptul de folosință asupra spațiului cu destinație de sediu social;
- transferului dreptului de folosință;
- transferului dreptului de proprietate asupra spațiului cu destinație de sediu social.

Neîndeplinirea condiției referitoare la sediul social pentru motivul transferului dreptului de folosință trebuie analizată prin raportare la prevederile din dreptul material: art. 1.812 C. civ. – încetarea locațiunii în caz de înstrăinare, art. 2.155 C. civ. – restituirea bunului sau art. 2.156 C. civ. – restituirea anticipată.

Studiu de caz: cumpărătorul unui imobil înregistrează la registrul comerțului o cerere de mențiuni, în baza art. 237² alin. (1) lit. a) din Legea nr. 31/1990, prin care solicită constatarea dizolvării societății X SRL, pe motiv că bunul care făcea obiectul contractului de locațiune a fost vândut, dreptul de proprietate fiind transferat.

Cererea este admisibilă dacă în urma analizei contractului de locațiune care a servit drept dovadă a dreptului de folosință se constată că acesta avea clauză expresă de încetare a locațiunii în cazul înstrăinării bunului [art. 1.812 alin. (1) C. civ.].

De asemenea, cererea este admisibilă dacă se depune la dosar dovada notificării înstrăinării imobilului către locatar, cu respectarea termenului de preaviz stabilit de lege (art. 1.812 și art. 1.816 C. civ.).

Un alt caz de dizolvare administrativă a unei societăți este acela care intervine ca **urmare a trecerii timpului stabilit pentru durata societății**.

Societățile care se înființează pentru o anumită durată determinată, la data expirării acestei durate, intră în dizolvare în condițiile stabilite de noua procedură prevăzută de dispozițiile art. 237² din Legea societăților.

Din ziua expirării termenului fixat pentru durata societății, organele de administrare nu mai pot întreprinde noi operațiuni [art. 233 alin. (2) și (3) din Legea nr. 31/1990].

Potrivit art. 1.931 C. civ., la o societate simplă a cărei durată s-a împlinit, poate opera prorogarea tacită a contractului de societate, atunci când asociații continuă să inițieze operațiuni ce intră în obiectul său de activitate și să se comporte ca asociați.

Așadar, pe de o parte, potrivit dreptului comun, **asociații pot iniția operațiuni** ce intră în obiectul de activitate al profesionistului după data expirării duratei acestuia și pot să se comporte ca asociați ai firmei, operând o prorogare tacită a duratei societății pentru un an, cu posibilitate de prelungire anuală.

Pe de altă parte, potrivit Legii societăților, **administratorii/directoratul nu mai pot/poate iniția** operațiuni noi, sub sancțiunea antrenării răspunderii personale și solidare.

Codul civil recunoaște asociaților dreptul de a se comporta ca asociați ai firmei chiar și după expirarea duratei acesteia, însă dreptul special al societăților nu mai permite administratorilor să inițieze operațiuni noi, din ziua expirării duratei societății.

Un alt caz de dizolvare administrativă a unei societăți este acela care intervine ca urmare a trecerii timpului stabilit pentru durata societății.

Studiu de caz: societatea X SRL este dizolvată ca urmare a expirării duratei de funcționare, asociații depun la registrul comerțului o cerere de înregistrare mențiuni, având ca obiect o hotărâre AGA prin care decid că, în baza prevederilor art. 1.931 C. civ., în privința societății X SRL a operat prorogarea tacită a contractului de societate și că societatea este în funcțiune, solicitând eliminarea stării de dizolvare și prelungirea cu un an a duratei societății.

O astfel de cerere nu poate fi admisă la societățile de persoane și la SRL, întrucât, prin raportare la dreptul comun, Legea nr. 31/1990 conține două prevederi cu regim de normă specială care se aplică cu prioritate față de norma generală, în baza principiului *specialia generalibus derogant*, și anume:

Prelungirea duratei societății la SRL, SNC, SCS nu poate fi înregistrată în registrul comerțului decât după împlinirea termenului legal de opoziție, rezervat creditorilor personali ai asociaților (art. 206 din Legea nr. 31/1990). Anterior împlinirii acestui termen, prelungirea duratei societății nu poate opera.

Art. 237² alin. (1) lit. c) din Legea nr. 31/1990 prevede o procedură specială, derogatorie de la dreptul comun de dizolvare a societății.

Așadar, prelungirea tacită a duratei societății din dreptul comun nu poate opera la societățile înregistrate în registrul comerțului.

Însă, în speța de mai sus, o cerere de înregistrare mențiuni cu referire la o hotărâre a asociaților unui SRL, SNC, SCS, prin care se decide prelungirea duratei societății cu parcurgerea procedurii prevăzute de art. 206 din Legea nr. 31/1990, anterior constatării dizolvării administrative de către registratorul de registrul comerțului, este admisibilă.

Lichidarea societăților:

Pentru lichidarea și repartizarea patrimoniului social, chiar dacă în actul constitutiv se prevăd norme în acest scop, sunt obligatorii următoarele reguli:

a) până la preluarea funcției de către lichidatori, administratorii și directorii, respectiv membrii directoratului continuă să-și exercite atribuțiile, cu excepția celor prevăzute la art. 233;

b) actul de numire a lichidatorilor, precum și orice act ulterior care ar aduce schimbări cu privire la persoana lor sau la puterile conferite trebuie depuse, prin grija lichidatorilor, la Oficiul Registrului Comerțului, pentru a fi menționate în registrul comerțului. Acestea se publică în Monitorul Oficial al României, Partea a IV-a, ori, după caz, în Buletinul Electronic al Registrului Comerțului (art. 252 din Legea nr. 31/1990).

În exercitarea atribuțiilor de lichidare, practicienii în insolvență au următoarele obligații:

- depunerea spre înregistrare în registrul comerțului a unui raport privind situația economică a societății, din care să rezulte dacă societatea îndeplinește condițiile pentru deschiderea procedurii simplificate de insolvență [art. 260 alin. (4) din Legea nr. 31/1990].

- întocmirea situației financiare finale după terminarea lichidării și a proiectului de repartizare active, dacă e cazul, depunerea acestuia spre înregistrare și spre publicare pe pagina de internet a ONRC la SRL, SNC, SCS (art. 263 din Legea nr. 31/1990).

Situația financiară finală și proiectul de repartizare active, după caz, trebuie notificare asociaților, care au drept de opoziție în termen de 15 zile de la notificare.

Doar la expirarea acestui termen, situația financiară de lichidare și repartizare active se consideră aprobată și lichidatorii sunt liberați (art. 263 din Legea nr. 31/1990).

Cererea de radiere întocmită pe baza raportului final de lichidare nu poate fi formulată decât după expirarea termenului legal de opoziție rezervat asociaților [art. 260 alin. (6) coroborat cu art. 263 din Legea nr. 31/1990].

Noutatea recent introdusă prin Legea nr. 222/2023¹⁰ privește obligativitatea depunerii la dosar de către lichidatorul care, în urma lichidării, a determinat venit din lichidare, a dovezii de calcul, reținere și plată a impozitului pe venit din lichidarea societății prevăzută de Codul fiscal¹¹.

La societățile pe acțiuni/societățile în comandită pe acțiuni, calitatea de lichidator poate aparține atât administratorului/membrilor directoratului, cât și unui lichidator, practician în insolvență.

Astfel, administratorul sau membrii directoratului pot fi numiți lichidatori, caz în care întocmesc o dare de seamă asupra gestiunii pe care o depun la registrul comerțului pentru menționare și o publică în Monitorul Oficial al României, Partea a IV-a, împreună cu bilanțul final de lichidare.

Acționarii au drept de opoziție împotriva dării de seamă a administratorilor, în termen de 15 zile de la publicarea acesteia (art. 266 din Legea nr. 31/1990).

Doar după expirarea termenului de opoziție, situația financiară se consideră aprobată de toți acționarii, iar lichidatorii sunt liberați.

Când lichidatorul numit este un practician în insolvență, acesta întocmește situația financiară finală, însoțită de raportul cenzorilor sau, după caz, de raportul auditorilor financiari (art. 268 din Legea nr. 31/1990).

Și această situație financiară finală, semnată de lichidator, se depune la registrul comerțului pentru menționare și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea a IV-a.

Termenul de exercitare al opoziției de către acționari este cel prevăzut de art. 62 alin. (1) din Legea nr. 31/1990, respectiv 30 de zile de la publicarea în Monitorul Oficial. În acest caz, acționarii au termen de opoziție mai mare decât în situația în care

situația financiară finală este întocmită de lichidatorul numit din rândul administratorilor/membrilor directoratului.

În ambele situații, radierea societății pe acțiuni sau a societății în comandită pe acțiuni nu poate fi efectuată mai înainte de expirarea termenului legal de opoziție al acționarilor, pe motiv că până la acel moment situația financiară nu se consideră aprobată, iar lichidatorii nu sunt liberați de sarcini și îndatoriri.

Concluzii

Dizolvarea societăților poate interveni atât din rațiuni subiective, cât și din motive obiective, fără să intervină voința asociaților/acționarilor. În conflictul de legi determinat de prevederi similare din Codul civil, respectiv Legea societăților, aceasta din urmă primează, fiind dreptul special care derogă de la regula generală.

În ciuda diversității cazurilor de dizolvare a profesioniștilor, efectul direct al parcurgerii acestei etape în viața firmelor rămâne inițierea procedurii de lichidare în toate cazurile, cu sau fără numire de lichidator, după caz.

Cu titlu de noutate legislativă s-a consacrat foarte recent amânarea inițierii cererii de dizolvare judiciară pentru societățile care înregistrează datorii la bugetul general consolidat sau la orice alt creditor, până la data stingerii creanțelor. Noua măsură de stimulare a profesioniștilor pentru a-și achita datoriile nu este lipsită de critici și riscă să producă efectul invers decât cel scontat, adică să crească cuantumul datoriilor neplătite, în loc să le reducă.

Cu siguranță că noua instituție a amânării inițierii cererii de dizolvare va naște discuții atât în mediul de afaceri, cât, mai ales, în mediul doctrinar, deoarece criticile ce pot fi aduse conceptului nu sunt de ignorat.

O altă noutate recentă din Legea societăților privește dizolvarea administrativă, constatată de registratorul de registrul comerțului, în condițiile legii, măsură binevenită pentru degrevarea rolului instanțelor de litigii care pot fi soluționate și pe cale administrativă, precum și pentru simplificarea ieșirii din mediul de afaceri a profesioniștilor nerentabili.

Doar după expirarea termenului de opoziție, situația financiară se consideră aprobată de toți acționarii, iar lichidatorii sunt liberați.

Note

¹ Legea societăților nr. 31/1990, republicată în M. Of. nr. 1066 din 17 noiembrie 2004.

² Legea nr. 129/2019 pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, publicată în M. Of. nr. 589 din 18 iulie 2019, cu modificările și completările ulterioare.

³ Legea nr. 314/2001 pentru reglementarea situației unor societăți comerciale, publicată în M. Of. nr. 338 din 26 iunie 2001, cu modificările și completările ulterioare.

⁴ Decizia nr. 28/2021, ICCJ, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, dosar nr. 373/1/2021, pe site-ul <https://www.iccj.ro/2021/05/10/decizia-nr-28-din-10-mai-2021/>, accesat la data de 14 noiembrie 2023, ora 20:25.

⁵ Legea nr. 287/2009 privind Codul Civil, republicată în M. Of. nr. 505 din 15 iulie 2011, cu modificările și completările ulterioare.

⁶ Art. 237 din Legea nr. 31/1990.

⁷ Art. LXVIII, Capitolul IV, Secțiunea 3 din Legea nr. 296/2023 privind unele măsuri fiscal-bugetare pentru asigurarea sustenabilității financiare a României pe termen lung, publicată în M. Of. nr. 977 din 27 octombrie 2023.

⁸ Art. 237 alin. (9) din Legea nr. 31/1990, modificat prin art. LXVIII, Capitolul IV, Secțiunea 3 din Legea nr. 296/2023.

⁹ Legea nr. 265/2022 privind registrul comerțului și pentru modificarea și completarea altor acte normative cu incidență asupra înregistrării în registrul comerțului, publicată în M. Of. nr. 750 din 26 iulie 2022.

¹⁰ Legea nr. 222/2023 pentru modificarea și completarea Legii societăților nr. 31/1990, precum și a Legii nr. 265/2022 privind registrul comerțului și pentru modificarea și completarea altor acte normative cu incidență asupra înregistrării în registrul comerțului, publicată în M. Of. nr. 667 din 20 iulie 2023.

¹¹ Art. 260 alin. (6) din Legea nr. 31/1990, prevede: „În termen de 15 zile de la terminarea lichidării, lichidatorii vor depune la registrul comerțului cererea de radiere a societății din registrul comerțului, pe baza raportului final de lichidare și a situațiilor financiare de lichidare prin care se prezintă situația patrimoniului, a creanțelor și repartizarea activelor rămase, după caz, inclusiv, dacă este cazul, dovedirea îndeplinirii obligației de calculare, reținere și plată a impozitului pe venit din lichidarea societății, prevăzută la art. 97 alin. (5) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, respectiv a impozitului pe veniturile realizate de nerezidenți din lichidarea unui rezident, prevăzut la art. 223 alin. (1) lit. o) coroborat cu art. 224 din Legea nr. 227/2015, cu modificările și completările ulterioare, sub sancțiunea unei amenzi de 20 lei pe zi de întârziere, care va fi aplicată, din oficiu sau la sesizarea oricărei părți interesate, de către registratorul de registrul comerțului. Încheierea prin care se constată încheiată lichidarea și se dispune radierea societății din registrul comerțului se publică în Buletinul electronic al registrului comerțului”.

AVERTIZAREA TIMPURIE – O NOUĂ ȘANSĂ PENTRU BUSINESSURILE ÎN IMPAS

EARLY WARNING – A SECOND CHANCE FOR BUSINESSES IN DISTRESS

ABSTRACT

Early warning operates, alongside insolvency prevention procedures, as part of the principle of giving entrepreneurs a chance to effectively redress their business.

Avocat
DIANA DOBROMIR
Managing Associate,
Mușat & Asociații

KEYWORDS: prevention • restructuring frameworks • early warning tools • second chance for the business in distress

1. Principiul prevenției – concept-cheie al politicii celei de-a doua șanse

Întreaga linie de gândire a Directivei (UE) 2019/1023 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 iunie 2019 privind cadrele de restructurare preventivă, remiterea de datorie și decăderile, precum și măsurile de sporire a eficienței procedurilor de restructurare, de insolvență și de remitere de datorie și de modificare a Directivei (UE) 2017/1132 conduce spre ideea **prevenției** stării de insolvență.

Acest concept urmărește creșterea eficienței salvării întreprinderii, deziderat care impune accentuarea eforturilor de prevenție, în detrimentul celor de remediere *post factum*.

Directiva (UE) 2019/1023 statuează asupra avantajelor depistării timpurii a stării de dificultate, arătând că abilitatea unui debitor de a-și detecta dificultățile financiare și de a lua măsurile corespunzătoare mai devreme generează o creștere a proba-

bilității ca acesta să evite o insolvență iminentă. În acest context, una dintre soluțiile identificate de Directiva (UE) 2019/1023 constă în crearea unor mecanisme de alertă care să conducă la depistarea unei stări de dificultate într-un stadiu timpuriu, când pare probabil că insolvența poate fi prevenită și viabilitatea activității asigurată.

2. Mecanismele de avertizare timpurie din perspectiva Directivei

Pornind de la premisa că șansele de restabilire a viabilității economice a unui business în impas depind de momentul în care compania aflată în dificultate financiară inițiază măsuri pentru restructurarea activității sale, Directiva (UE) 2019/1023 atrage atenția asupra necesității creării, de către Statele Membre, a unor mecanisme concrete și eficiente prin care să se identifice, cât mai devreme posibil, primele semnale ale unei stări de dificultate care

poate fi **financiară** sau de **altă natură**, fiind exemplificată situația pierderii unui contract de importanță crucială, care creează o amenințare reală și gravă la adresa capacității prezente sau viitoare a debitorului de a-și plăti datoriile la scadență, disfuncționalități privind lanțul de aprovizionare, fluctuații semnificative ale unor elemente de cost etc.

Aceste mecanisme sunt denumite *early warning tools* (în limba română, instrumente de avertizare).

Observăm, din analiza sistematică a normelor Directivei (UE) 2019/1023, că se pune accent, în primul rând, pe responsabilizarea **debitorului** cu privire la detectarea stării de dificultate în care se află. Apoi, alături de debitor există și **alte entități publice sau private** care pot juca rolul unor **avertizori ai dificultății**, cum ar fi autoritățile fiscale, entitățile bancare sau cele activând în domeniul contabilității și auditului, chiar și practicienii în insolvență sau avocații.

Criteriile de natură a semnala astfel de dificultăți trebuie să fie unele **obiective**, motiv pentru care, pentru a veni în sprijinul Statelor Membre, Directiva (UE) 2019/1023 enumeră, cu titlu **exemplificativ**, și câteva **tipuri de instrumente de avertizare preventivă**, precum: (i) mecanisme de alertă, atunci când debitorul nu a efectuat anumite tipuri de plăți, (ii) servicii de consiliere furnizate de organisme publice sau private ori (iii) măsuri de stimulare a terțelor persoane care dețin informații relevante despre debitor.

Directiva (UE) 2019/1023 atrage atenția asupra importanței determinării intervalului de timp care precedă și anunță o insolvență, încercând să-l *fixeze* prin intermediul acestor instrumente de avertizare preventivă, sens în care instituie, în sarcina Statelor Membre, obligația de a crea „*unul sau mai multe instrumente de avertizare timpurie*”.

3. Mecanismele de avertizare timpurie din perspectiva legislației interne

Directiva (UE) 2019/1023 a fost transpusă în legislația internă din România ca urmare a modificării Legii nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență prin Legea nr. 216/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 85/2014, astfel că, în prezent, avertizarea timpurie funcționează, alături de procedurile de prevenire a insolvenței, ca parte din principiul acordării debitorilor unei șanse de redresare eficientă a afacerii.

Avertizarea timpurie este **definită** prin dispozițiile art. 5 pct. 5¹ din Legea nr. 85/2014 ca reprezentând „*alertarea asupra existenței unor circumstanțe care ar putea da naștere stării de dificultate sau de insolvență a debitorului și care îi pot semnala acestuia necesitatea de a acționa fără întârziere și/sau furnizarea, cu titlu gratuit, a unor informații cu privire la soluții de redresare*”.

În ceea ce privește gestionarea procedurii de avertizare, Ministerul Finanțelor Publice, prin Agenția Națională de Administrare Fiscală (ANAF), și Ministerul Antreprenoriatului și Turismului (MAT) sunt instituțiile desemnate să implementeze **instrumentele de avertizare timpurie** în următoarele modalități:

a) crearea, pe paginile de internet ale ANAF și MAT, a unei **secțiuni dedicate informării și îndrumării** cu privire la soluțiile

de redresare prevăzute de lege, unde pot fi accesate gratuit informații extinse în domeniul avertizării timpurii, a procedurilor de prevenire a insolvenței și de insolvență;

b) transmiterea de către ANAF a unor **notificări de alertă** automată și electronică prin spațiul virtual privat (SPV) în legătură cu neexecutarea obligațiilor către bugetul de stat, către bugetul asigurărilor sociale de stat sau către bugetul asigurărilor de șomaj; în privința obligațiilor evidențiate în notificarea de alertă, pot fi accesate și serviciile de îndrumare și asistență oferite contribuabililor de către ANAF;

c) implementarea de către MAT a unei **linii telefonice de îndrumare și asistență în domeniul avertizării timpurii**, pentru o evaluare generală a afacerii în vederea accesării unor soluții de redresare;

d) dezvoltarea, în timp, a unei componente de **asistență specializată** prin implicarea unor profesioniști cu vastă experiență în mediul de business, la care pot apela antreprenorii pentru a detecta din timp circumstanțele care ar putea da naștere probabilității insolvenței și a lua măsurile adecvate pentru a preîntâmpina acest lucru.

Aceste persoane specializate, care pot fi din rândul experților contabili, avocaților, auditorilor, practicienilor în insolvență, oferă know-how-ul lor în domeniu pentru a contribui la identificarea problemelor de dificultate cu care se confruntă companiile aflate în impas și depășirea acestora prin apelarea la mijloacele de prevenire a insolvenței.

În această direcție, legislația în domeniu face trimitere la instituția „mentorului” și la cea a „consultantului”. Se impune sesizarea distincției ce trebuie făcută între ceea ce legiuitorul a numit **mentori și consultanți**, pentru că între cele două categorii de experți nu poate fi pus semnul egalității, atât din perspectiva consilierii oferite, cât și din cea a remunerării acestei activități.

În legislația națională nu există încă o reglementare a instituției mentoratului, însă, analizând modelul altor state care au implementat deja acest serviciu prin intermediul ONG-urilor de profil (*i.e.* Danemarca, Italia), putem trage concluzia că mentorii sunt persoane cu o vastă expertiză în domeniul de business (oameni de afaceri, experți, profesioniști ai dreptului, dar și consilieri în psihologie, teologie etc.), care oferă, împărțind din experiența dobândită, consiliere **pro bono** antreprenorilor, pentru ca aceștia să reușească să identifice problemele cu care se confruntă afacerea lor și să îi îndrume spre consultanți care le pot acorda servicii de specialitate în vederea salvagărdării afacerii.

Mentorii nu sunt ținuți de un cadru profesional reglementat, nu pot acorda consultanță efectivă, oferind mai degrabă un serviciu de voluntariat în care împărtășesc din experiența lor antreprenorilor, astfel încât aceștia să poată lua cea mai bună decizie pentru afacerile lor. De aici și lipsa de răspundere, având în vedere că nu oferă servicii de consultanță specializată.

Consultanții, în schimb, așa cum funcționează și în sistemul românesc, *nu ca o profesie în sine, ci ca o categorie de servicii*, **provin din rândul profesiilor reglementate deja de lege** – avocați, experți contabili, auditori, practicieni. Aceștia **sunt ținuți de respectarea cadrului profesional** în care activează atât din perspectiva calității serviciilor, cât și a răspunderii profesionale reglementate.

În ceea ce privește **stadiul implementării mecanismelor de avertizare timpurie**, modificările Legii nr. 85/2014 au intrat în vigoare din **ieulie 2022**, respectiv **ieulie 2023**. La acest moment, pe

Aceste mecanisme sunt denumite *early warning tools* (în limba română, instrumente de avertizare).

pagina de internet a MAT există o secțiune dedicată informării (<https://prevenire.gov.ro/semnal-avertizare/>) în care sunt prezentate date cu caracter general referitoare la procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, pentru ca antreprenorii să poată observa cadrele legale aflate la dispoziția lor pentru restructurarea sau închiderea afacerii.

4. Mecanisme de avertizare timpurie din perspectiva altor state membre

Similar României, și alte state membre ale Uniunii Europene sunt în proces de implementare a acestor mecanisme de avertizare – Grecia, de exemplu, a introdus un sistem electronic de avertizare timpurie, supravegheat de „*Special Secretariat for Private Debt Administration of Ministry of Finance*”, conform căruia debitorii sunt clasificați în trei categorii de risc – scăzut, mediu, ridicat.

Alte state au deja tradiție pe segmentul avertizării timpurii, sistemele lor de drept fiind centrate pe restructurare și prevenție cu mult timp înainte ca Directiva (UE) 2019/1023 să fie implementată – de exemplu, Franța avea deja dezvoltat sistemul *signaux faibles*, printr-un *start-up* de stat, sub forma unei platforme ce are la bază inteligența artificială și depistează riscurile societăților, acordând acces la rezultatele obținute anumitor autorități ce au ca atribuție luarea unor măsuri pentru

restructurare și prevenție. În Italia există o unitate externă specializată, denumită *Corporate Crisis Settlement Body*, compusă din 3 experți, prezentă în fiecare cameră de comerț, care analizează situația economică a societăților care prezintă semne clare de dificultate. Danemarca are corpuri autonome specializate pentru mentorat.

De asemenea, la nivel european există și proiectul *Early Warning Europe*, inspirat după modelul danez, care aduce la un loc instituții publice și organizații care oferă asistență IMM-urilor în dificultate din Belgia, Danemarca, Germania, Grecia, Italia, Polonia și Spania. Se dorește extinderea și către Croația, Finlanda, Ungaria, Lituania, Luxemburg și Slovenia.

5. În loc de concluzii

În general, semnalele de avertizare timpurie pot oferi unei companii o oportunitate valoroasă de a demara procesul de restructurare înainte ca problemele să se acutizeze și insolvența să devină inevitabilă, ceea ce poate contribui la protejarea afacerii, a reputației și a perspectivelor pe termen lung. Încurajăm toți actorii implicați, contabilii, auditorii, ceilalți consultanți ai companiei, inclusiv colaboratorii bancari, să fie suport atunci când sesizează anumite elemente care pot indica o stare de dificultate în a avertiza compania și a o îndruma către ajutor specializat, atunci când este necesar, pentru salvarea afacerii.

CONSOLIDAREA PROCEDURALĂ A PROCEDURILOR DE PREVENIRE A INSOLVENȚEI MEMBRILOR GRUPULUI DE SOCIETĂȚI¹

PROCEDURAL CONSOLIDATION OF INSOLVENCY PREVENTION PROCEDURES FOR COMPANY FOR COMPANY GROUP MEMBERS

ABSTRACT

The Romanian legislator introduced amendments to Law no. 85/2014 through the enactment of Law no. 216/2022, following the implementation of Directive (EU) 2019/1023 by the European Parliament and Council on June 20, 2019. Among these amendments is the inclusion of provisions designed to harmonize insolvency prevention measures for companies within the same group. This article aims to review and briefly analyze these updates, with a specific focus on preventive concordat procedures concerning group-affiliated companies.

Avocat dr.
DAN ANDREI COLDEA

KEYWORDS: group of companies • insolvency preventive procedures • preventive concordat procedure • procedural consolidation

Astfel cum reiese din cuprinsul art. 4 pct. 12 din Legea nr. 85/2014, în urma intrării în vigoare a Legii nr. 216/2022², legiuitorul a prevăzut ca principiu fundamental al acestei legi atât coordonarea procedurilor de prevenire a insolvenței, cât și coordonarea procedurilor de insolvență care vizează societăți, membre ale unor grupuri, în scopul abordării integrate a acestora³. În versiunea Legii nr. 85/2014, anterioară modificării introduse prin Legea nr. 216/2022, legiuitorul nu menționase, în cadrul acestui text legal, și procedurile de prevenire a insolvenței reglementate în cadrul Titlului I din același act normativ. Așadar, la momentul adoptării Legii nr. 85/2014, legiuitorul nu a luat în calcul și nu a reglementat și coordonarea procedurală a procedurilor de prevenire a insolvenței membrilor grupului de societăți.

Prin Legea nr. 216/2022 s-a realizat transpunerea în legislația internă a Directivei (UE) 2019/1023⁴ a Parlamentului European și a Consiliului din 20 iunie 2019 privind cadrele de restructurare preventivă, remiterea de datorie și decăderile, precum și măsurile de sporire a eficienței procedurilor de restructurare, de insolvență și de remitere de datorie și de modificare a Directivei (UE) 2017/1132.

Conform celor mai sus prezentate, prin Legea nr. 216/2022 s-a modificat art. 4 pct. 12 în următoarea formă: „Prevederile prezentei legi se bazează pe următoarele principii: (...) 12. în cazul grupului de societăți, coordonarea procedurilor de prevenire a insolvenței și de insolvență, în scopul abordării integrate a acestora”. Astfel, în acord cu pct. 7, 15, 22 și 24 din expunerea de motive a Directivei (UE) 2017/1132, legiuitorul a

urmărit coordonarea procedurală și cu privire la procedurile de prevenire a insolvenței.

Subliniem faptul că, odată cu adoptarea Legii nr. 216/2022, legiuitorul român a omis însă să modifice și prevederile art. 5 alin. (1) pct. 13 și 39 din Legea nr. 85/2014, prin menționarea procedurilor de prevenire a insolvenței. Art. 5 alin. (1) pct. 13 al legii definește noțiunea de coordonare procedurală⁵, iar art. 5 alin. (1) pct. 39 definește obligația de cooperare a instanțelor de judecată și a practicienilor în insolvență. În cadrul acestor definiții, legiuitorul omite să menționeze, în continuare, procedurile de prevenire a insolvenței.

De asemenea, prin Legea nr. 216/2022 s-a modificat și art. 2 din Legea nr. 85/2014, prin includerea în definiția scopului legii și a celui privind instituirea unor proceduri de restructurare preventivă la care pot recurge debitorii aflați în dificultate în vederea acoperirii pasivului debitorului cu acordarea, atunci când este posibil, a șansei de redresare a activității acestuia.

Printre modificările substanțiale aduse de Legea nr. 216/2022 se numără și abrogarea și eliminarea procedurii mandatului ad-hoc și implementarea unei noi proceduri de prevenire a insolvenței, denumite procedura acordului de restructurare, prin care debitorul aflat în stare de dificultate poate supune confirmării judecătorului-sindic un acord de restructurare negociat în prealabil cu creditorii ale căror creanțe sunt afectate de respectivul acord.

Procedura concordatului preventiv a fost menținută în continuare, dar au fost aduse modificări substanțiale cu privire la modul de implementare și al efectelor acestei proceduri. De asemenea, prin Legea nr. 216/2022 a fost modificată Legea nr. 85/2014 în sensul introducerii art. 37¹ alin. (1) și (7)⁶, conform căruia prevederile în materia procedurii concordatului preventiv vor fi aplicate și grupului de societăți, în mod corespunzător și în măsura compatibilității. Totodată, este prevăzut în mod expres că prevederile art. 185 din Lege vor fi incidente și în cazul formulării de către societățile membre ale unui grup a unei cereri comune de deschidere a procedurii concordatului preventiv.

Potrivit art. 37¹ alin. (2) din Legea nr. 85/2014⁷, în cazul deschiderii procedurii concordatului preventiv ca urmare a soluționării unei cereri comune a membrilor unui grup de societăți, se va proceda la formarea unor dosare asociate pentru fiecare societate care a solicitat deschiderea procedurii concordatului preventiv, iar judecătorul-sindic va analiza condițiile deschiderii procedurii pentru fiecare societate în parte. Spre deosebire de prevederile art. 185 alin. (2) din Legea nr. 85/2014, ce prevăd, în cazul insolvenței societăților membre ale unui grup, formarea unor dosare diferite, în cazul procedurii concordatului preventiv aplicabile membrilor unui grup de societăți se va proceda la formarea unor dosare asociate, aspect care, corelat cu prevederile alin. (3)-(6) ale aceluiași articol, indică intenția clară a legiuitorului ca, în cazul procedurii concordatului preventiv, să vorbim mai degrabă de o procedură de restructurare ce vizează grupul de societăți, nu doar societățile membre.

Astfel, art. 37¹ alin. (3) și (4) din Legea nr. 85/2014⁸ impun societăților membre desemnarea aceluiași administrator concordatar care va întocmi un singur plan de restructurare pentru toate societățile membre, plan ce va trebui comunicat fiecărui creditor al fiecărei societăți membre a grupului cu privire la care a fost

deschisă procedura concordatului preventiv. Obligația de desemnare a aceluiași administrator concordatar de către toate societățile membre față de care s-a deschis procedura concordatului preventiv nu mai este condiționată, de către legiuitor, de procentul comun de creditori comuni, precum în cazul procedurilor insolvenței membrilor grupului de societăți, nefiind incidente prevederile art. 188 din Legea nr. 85/2014.

În ceea ce privește planul de restructurare, legiuitorul impune ca, prin același plan global, să fie abordată restructurarea tuturor membrilor grupului față de care a fost deschisă procedura concordatului preventiv. Astfel, membrii grupului de societăți față de care a fost deschisă procedura concordatului preventiv în comun nu vor avea posibilitatea de a propune planuri de restructurare individuale, spre deosebire de cazul insolvenței membrilor grupului de societăți, în care se pot propune doar planuri de reorganizare individuale.

Conform prevederilor art. 37¹ alin. (5) și (6) din Legea nr. 85/2014⁹, îndeplinirea condițiilor de vot nu va fi însă verificată de judecătorul-sindic în mod global, ci va fi analizată individual în cadrul fiecărui dosar asociat. Altfel spus, condițiile votului omologării planului de restructurare vor trebui îndeplinite întru totul în cazul fiecărei societăți membre cuprinse în plan, în caz contrar va fi respins planul de restructurare. Considerăm că această concluzie poate fi dedusă atât din ultima teză a alin. (5), cât și din prevederile alin. (6) ale art. 37¹, potrivit cărora omologarea planului de restructurare va fi realizată de către judecătorul-sindic în cadrul dosarului societății-mamă sau, dacă față de aceasta nu s-a deschis procedura, în cadrul primului dosar înregistrat, printr-o încheiere executorie ce poate fi atacată cu apel.

Potrivit art. 27 alin. (10) din Legea nr. 85/2014¹⁰, nu vor putea exprima un vot cu privire la planul de restructurare creditorii debitorului care, în mod direct sau indirect, controlează, sunt controlați sau se află sub control comun cu debitorul, decât dacă oferta de concordat le acordă mai puțin decât ar primi în cazul falimentului debitorului. Această categorie de creditori include, desigur, membrii grupului de societăți, iar prevederile art. 27 alin. (10) reprezintă o transpunere în domeniul votului ofertei de concordat preventiv a prevederilor art. 138 alin. (5) din Legea nr. 85/2014 privind exercitarea votului cu privire planul de reorganizare al unui debitor față de care a fost deschisă procedura generală a insolvenței.

Putem astfel observa faptul că, în cazul procedurii concordatului preventiv, legiuitorul a urmărit să vizeze restructurarea întreprinderii ca ansamblu, și nu doar a societăților membre în mod individual, fiind clară intenția legiuitorului ca, în cazul procedurii concordatului preventiv, să vorbim de o procedură de restructurare aplicabilă grupului de societăți. Astfel, în cazul procedurii concordatului preventiv, ne aflăm în prezența unei coordonări ce depășește nivelul unei simple coordonări procedurale, fiind în prezența unei „codependențe procedurale” privind procedurile de concordat preventiv deschise față de societățile membre ale grupului.

Aceasta deoarece procedurile deschise primesc doar numere de dosar asociate, societățile membre sunt condiționate de propunerea unui singur plan de restructurare care să vizeze activitatea tuturor membrilor grupului față de care s-a deschis procedura concordatului preventiv, omologarea planului global

Procedura concordatului preventiv a fost menținută în continuare, dar au fost aduse modificări substanțiale cu privire la modul de implementare și al efectelor acestei proceduri.

se poate realiza doar dacă sunt întrunite condițiile votului creditorilor fiecărui membru al grupului, iar încheierea de omologare se pronunță într-un singur dosar asociat, respectiv în dosarul societății-mamă, sau, dacă față de aceasta nu s-a deschis procedura, în cadrul primului dosar înregistrat.

Caracteristicile mai sus enunțate apropie coordonarea procedurilor de concordat preventiv ale membrilor grupului de societăți de coordonarea substanțială. Cu toate acestea, subliniem faptul că nu putem să discutăm, precum în cazul coordonării substanțiale, de o ridicare totală a vâului personalității juridice sau de o consolidare a activului și a pasivului membrilor grupului de societăți în sensul recunoașterii unui singur patrimoniu consolidat. În continuare, legiuitorul recunoaște atât diviziunea patrimonială a membrilor grupului, personalitatea juridică distinctă a membrilor, cât și separația dintre creditorii fiecărui membru al grupului. În acest sens, legiuitorul impune, de exemplu, desemnarea unui număr de dosar asociat distinct, atribuit procedurii de concordat a fiecărui membru, iar, în mod expres, legiuitorul a stabilit faptul că omologarea planului de restructurare se poate realiza doar dacă sunt îndeplinite condițiile de vot în cadrul fiecărei proceduri deschise, respectiv în cadrul fiecărui dosar asociat.

Astfel, nu este vorba despre o singură procedură de concordat preventiv consolidată substanțial, ci despre proceduri de concordat preventiv distincte, ce nu sunt doar coordonate procedural, ci se află și într-o stare de codependență procedurală în ceea ce privește elaborarea și propunerea, precum și în ceea ce privește omologarea unui plan de restructurare.

Putem astfel observa faptul că, în cazul procedurii de prevenire a insolvenței reprezentată de concordatul preventiv, legiuitorul a fost dispus să erodeze mai mult edificiul personalității juridice distincte a societăților membre în favoarea recunoașterii activității economice unitare a aceleiași întreprinderi, derulate prin intermediul mai multor „haine juridice”. Considerăm că legiuitorul s-a arătat dispus să realizeze acest lucru cu privire la procedura concordatului preventiv, și nu și cu privire la procedurile de insolvență ale membrilor grupului de societăți, prin luarea în considerare a mai multor aspecte.

În primul rând, considerăm că legiuitorul a luat în considerare faptul că procedura concordatului preventiv se poate deschide doar la solicitarea sau cu acordul expres al debitorului/debitorilor, potrivit prevederilor exprese ale art. 23 alin. (1) și (3) din Legea nr. 85/2014¹¹. De asemenea, procedura concordatului preventiv poate afecta doar unele dintre datoriile societăților membre și doar unii dintre creditorii, așadar, nu e obligatorie afectarea întregului pasiv al societăților debitoare.

În al doilea rând, considerăm că legiuitorul a luat în calcul faptul că organele de conducere ale debitorilor nu au niciodată obligația, ci doar facultatea de a solicita deschiderea unei proceduri de concordatului preventiv. În schimb, sub sancțiunile civile și penale prevăzute de lege, art. 66 din Legea nr. 85/2014 instituie obligația organelor de conducere ale debitorului aflat în

stare de insolvență să adreseze tribunalului o cerere de deschidere a procedurii insolvenței, în termen de maximum 30 de zile de la apariția stării de insolvență. Societățile în stare de dificultate¹² sunt capabile în continuare să își achite obligațiile scadente, în schimb, societățile în insolvență cauzează deja daune majore în circuitul economic, fiind în stare de incapacitate de plată.

Nu în ultimul rând, credem că legiuitorul a luat în considerare faptul că, în cadrul procedurii insolvenței, este în joc însăși existența societăților membre, legiuitorul luând în considerare și toate efectele pe care procedura insolvenței le poate avea atât cu privire la debitor/debitori, cât și cu privire la creditorii acestora. În cadrul procedurii insolvenței, dreptul de decizie și administrare privind activitatea economică și patrimoniul debitorului

este limitat (prin activitatea de supraveghere exercitată de către administratorul judiciar), putând fi chiar ridicat, spre deosebire de cazul procedurii concordatului preventiv, în cadrul căruia debitorul (*prin organele sale de conducere*) își păstrează dreptul de decizie și administrare privind activitatea economică și patrimoniul său, neafectate de aprobări prealabile. Cu toate acestea, și în acest din urmă caz, debitorul are obligația de a informa periodic creditorii cu privire la activitatea sa, putând pierde beneficiile planului de restructurare dacă nu se conformează obligațiilor asumate.

Considerăm binevenită modificarea Legii nr. 85/2014 în sensul extinderii consolidării procedurale la procedurile de prevenire a insolvenței ce vizează societățile membre ale grupului de societăți. Reorganizarea sau redresarea unor societăți membre ale grupului în cadrul unor proceduri de prevenire a insolvenței nu poate fi concepută decât în mod coordonat cu procedurile de prevenire a insolvenței ale celorlalți membri, respectiv în mod coordonat cu activitatea întregului grup de societăți.

Redresarea și reorganizarea activității societăților membre impune, în fapt, reorganizarea activității globale a grupului de societăți, iar colapsul unui membru poate perturba activitatea întregului grup. Astfel, implementarea unei proceduri de restructurare a activității membrilor, în mod individual, nu va fi eficientă, fiindcă în lipsa unui plan și a unor acțiuni care să țină cont de legăturile specifice dintre membrii grupului și de interdependența dintre aceștia, șansele de reușită ale redresării vor fi mult diminuate.

Având în vedere cele prezentate, apreciem ca fiind benefică alegerea legiuitorului național, de a impune coordonarea procedurilor de prevenire a insolvenței, în scopul abordării integrate a acestora. *De lege ferenda*, în scopul asigurării coerenței textelor de lege, Legea nr. 85/2014 ar fi trebuit să prevadă și completări ale definiției noțiunii de coordonare procedurală, prevăzute în art. 5 alin. (1) pct. 13, și ale definiției obligației de cooperare a instanțelor de judecată și a practicienilor în insolvență, prevăzute în art. 5 alin. (1) pct. 39, prin includerea, în aceste definiții, și a procedurilor de prevenire a insolvenței, respectiv a organelor ce aplică aceste proceduri.

Caracteristicile mai sus enunțate apropie coordonarea procedurilor de concordat preventiv ale membrilor grupului de societăți de coordonarea substanțială.

Note

¹ Acest articol reprezintă o transpunere a Capitolului IV, Secțiunea a IV-a din lucrarea D.A. Coldea, *Procedura insolvenței în cazul grupului de societăți în România*, Ed. Universul Juridic, București, 2024.

² Legea nr. 216/2022 a intrat în vigoare la data de 17 iulie 2022.

³ N. Țândăreanu, *Codul insolvenței comentat. Vol. I. – art. 1-182. Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență*, Ed. Universul Juridic, București, 2017, p. 21.

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:32019L1023>.

⁵ Potrivit art. 5 alin. (1) pct. 13 din Legea nr. 85/2014: „coordonarea procedurală reprezintă setul de măsuri menite să coreleze procedurile de insolvență deschise împotriva membrilor unui grup de societăți, cu scopul de a asigura celeritatea și armonizarea procedurilor, precum și minimizarea costurilor”.

⁶ Potrivit art. 37¹ alin. (1) și (7) din Legea nr. 85/2014: „(1) Prevederile prezentului capitol se aplică și societăților parte dintr-un grup, care au formulat o cerere comună de deschidere a procedurii concordatului preventiv. Dispozițiile art. 185 se aplică în mod corespunzător. (7) Prevederile cap. III se aplică, în mod corespunzător, în măsura compatibilității, și grupului de societăți”.

⁷ Potrivit art. 37¹ alin. (2) din Legea nr. 85/2014: „În situația prevăzută la alin. (1) se vor forma dosare asociate pentru fiecare societate care a solicitat deschiderea procedurii concordatului preventiv, iar judecătorul-sindic va analiza condițiile deschiderii procedurii pentru fiecare societate în parte”.

⁸ Potrivit art. 37¹ alin. (3) și (4) din Legea nr. 85/2014: „(3) Fiecare societate va desemna același administrator concordatar, care va întocmi un singur plan de restructurare. (4) Planul de restructurare va fi comunicat potrivit prevederilor prezentei legi fiecărui creditor afectat al fiecărei societăți”.

⁹ Potrivit art. 37¹ alin. (5) și (6) din Legea nr. 85/2014: „(5) Îndeplinirea condițiilor de vot va fi verificată de judecătorul-sindic în fiecare dosar asociat. Neîndeplinirea condițiilor de vot pentru una dintre societăți va conduce la respingerea cererii de omologare a planului de restructurare. (6) Omologarea planului de restructurare va fi făcută de judecătorul-sindic în cadrul dosarului societății-mamă sau, dacă față de aceasta nu s-a deschis

procedura, în cadrul primului dosar înregistrat, printr-o singură încheiere executorie, ce poate fi atacată cu apel, în condițiile prezentului titlu”.

¹⁰ Potrivit art. 27 alin. (10) din Legea nr. 85/2014: „Creditorii care, direct sau indirect, controlează, sunt controlați ori se află sub control comun cu debitorul pot participa la ședință, dar pot vota cu privire la planul de restructurare doar în cazul în care acesta le acordă mai puțin decât ar primi în cazul falimentului”.

¹¹ Potrivit art. 23 alin. (1) și (3) din Legea nr. 85/2014: „(1) Orice debitor aflat în dificultate, cu excepțiile prevăzute la lit. a), b) și c) ale art. 16, poate introduce la tribunalul competent o cerere de deschidere a procedurii de concordat preventiv.

(3) O procedură de concordat preventiv va putea fi deschisă și la cererea unuia sau mai multor creditori care dețin o creanță certă și lichidă, cu condiția obținerii acordului prealabil al debitorului aflat în dificultate. Cererea va fi însoțită de următoarele documente:

a) acordul debitorului, exprimat în scris, împreună cu indicarea practicianului ales de acesta;

b) justificarea dificultății, prin raportul administratorului concordatar, fie de către debitor, fie de către creditorul care formulează cererea;

c) declarația debitorului potrivit căreia acesta nu se află în una dintre situațiile prevăzute la lit. a), b) și c) ale art. 16”.

¹² Potrivit art. 5 alin. (1) pct. 26² din Legea nr. 85/2014: „26². dificultatea reprezintă starea generată de orice împrejurare care determină o afectare temporară a activității ce dă naștere unei amenințări reale și grave la adresa capacității viitoare a debitorului de a-și plăti datoriile la scadență, dacă nu sunt luate măsuri adecvate; debitorul în stare de dificultate este capabil să își execute obligațiile pe măsură ce devin scadente”.

CORELAȚIA DINTRE EFICIENȚA PROCEDURII INSOLVENȚEI ÎN CAZUL IMM-URILOR ȘI MĂSURILE DE PROTECȚIE A CREDITORILOR. ANALIZA ECONOMICĂ A DREPTULUI INSOLVENȚEI DIN PERSPECTIVA BĂNCII – CREDITOR CHIROGRAFAR

THE CORRELATION BETWEEN THE EFFICIENCY OF INSOLVENCY PROCEEDINGS FOR SMES AND CREDITOR PROTECTION MEASURES. ECONOMIC ANALYSIS OF INSOLVENCY LAW FROM THE PERSPECTIVE OF THE BANK AS AN UNSECURED CREDITOR

ABSTRACT

This article explores the interplay between the effectiveness of insolvency proceedings for small and medium-sized enterprises (SMEs) and creditor safeguard measures, considering the bank's standpoint as an unsecured creditor. It contends that Romania's current insolvency legislation inadequately secures the interests of banks and other financial institutions, which frequently endure either a complete loss of their claims or a substantial diminution in their value during the insolvency process.

The article conducts an economic and empirical examination of insolvency legislation, employing concepts such as transaction costs, property rights, and agency theory. It scrutinizes the principal aspects of insolvency proceedings in Romania from an empirical angle, suggesting the adoption of a novel econometric methodology for future research. Utilizing econometric techniques, the study assesses the influence and efficacy of insolvency laws on the rate of recovery and overall protection of creditors, particularly from the perspective of banks. It concludes with recommendations aimed at enhancing the efficiency and equity of insolvency proceedings for SMEs and creditors.

KEYWORDS: efficiency • creditor protection • economic analysis of insolvency law

Dr.
IOAN ȘUMANDEA-SIMIONESCU
Facultatea de Drept, Universitatea
Babeș-Bolyai

Introducere

Deși au trecut aproape 10 ani de la reforma Legii insolvenței prin intrarea în vigoare a actualei Legi a insolvenței (Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență), continuă să existe o amplă dezbatere în privința procedurii insolvenței în România. Desigur, problemele legate de insolvență devin cu atât mai relevante în contextul procesului continuu de fluctuare a mediului de afaceri european, cât și transatlantic, într-o comunitate globală care încă suferă consecințele crizei economice.

O componentă importantă însă a angrenajului insolvenței a fost ignorată până în momentul de față, și anume poziția băncii

și a altor instituții de creditare în procedura insolvenței. Foarte puțin este analizat din perspectiva băncii ca simplu creditor în procedura insolvenței. Analizele existente vizează fie o abordare generală a situației creditorilor în această procedură, fie o analiză a poziției băncii din perspectiva contractelor de creditare încheiate. În acest din urmă caz, se consideră ca banca deține o poziție favorabilă tocmai datorită ipotecii (imobiliare, de cele mai multe ori) pe care o deține asupra bunurilor debitorului, în urma încheierii contractului de credit.

În analiza de față, cercetarea se focalizează doar asupra perspectivei băncii într-o procedură de insolvență. Ca premisă generală, în situația actuală, banca, în calitate de creditor, se află

expusă unei proceduri a insolvenței lipsite de transparență și, cel puțin în principiu, ineficiente.

Motivele acestei deficiențe sunt numeroase și scopul acestei cercetări nu este să le enumere pe toate. Ele pot deriva fie din înseși deficiențele procedurii de insolvență, fie din manipularea acestor reglementări, pentru a favoriza o anumită categorie de creditori în defavoarea alteia.

Indiferent de motiv, devine imperativă aprofundarea acestui subiect în contextul în care rolul băncii în circuitul de afaceri este dominant. Pornind de la premisa că banca nu reușește să își recupereze la un nivel sustenabil creanțele în urma desfășurării procedurii insolvenței, în cea mai gravă ipostază, banca va intra ea însăși în insolvență (situație mai mult decât problematică pentru mediul de afaceri). În cea mai favorabilă ipostază, banca, pentru a-și acoperi deficitul, va oferi servicii de creditare în condiții mult mai restrictive, ce va avea un efect de descurajare – (denumit, în domeniul analizei economice a dreptului, *deterrent*) – pentru toți antreprenorii interesați, cât și o presiune asupra participanților activi în mediul de afaceri, care vor trebui să găsească noi surse de finanțare. În prima situație, prosperitatea întregului mediu de afaceri românesc este afectată. În a doua situație, societățile care necesită o alocare de capital din partea băncii vor intra în insolvență. Vedem din această simplă conexiune cum cercul vicios al insolvenței se perpetuează, absorbind tot mai multe societăți în evoluția lui. Având în vedere această simbioză a solvabilității dintre bancă și societăți, relevanța acestei analize devine evidentă.

Totuși, simpla enumerare a unor deficiențe ale legislației române privind insolvența nu poate să permită determinarea cauzelor și motivelor care generează acest tip de deficiență în mod precis și fundamentat. Astfel, studiul de față își propune conturarea unei metodologii aferente unei analize empirice a eficienței procedurii insolvenței în ceea ce privește protecția creditorilor.

În literatura de specialitate, Vanessa Finch (2010)¹ introduce, față de edițiile anterioare, o discuție despre pachetele standard de administrație ce pot fi accesate de debitor împreună cu banca. Riz Mokal², prin analizele sale, reconsideră conceptul de eficiență în insolvență raportat la echitate și eficacitate. Wolf-Georg Ringe (2009)³ prezintă, în lucrarea sa, principalele controverse ce au fost disputate în insolvență după 2008, atât în Marea Britanie, cât și în Franța. John Armour (2003)⁴, cercetător-șef al Cambridge Corporate Governance Institute, vorbește despre diligența ce trebuie depusă în conturarea contractelor ce pot fi disputate apoi în perioada suspectă, cu comentarii inclusiv asupra contractele bancare. Johanna Niemi și Thomas Bachner (2009)⁵ analizează problema creditorului și debitorului în momentul în care pragul de îndatorare face redresarea improbabilă.

Din perspectivă empirică, literatura pare să se împartă în două categorii: prima categorie vizează o analiză a insolvenței la nivelul unui singur stat, din perspectiva unui tip specific de societate (de exemplu, Couwenberg și de Jong – 2008⁶), în timp ce a doua categorie analizează insolvența din perspectiva protecției creditorilor în mai multe state (de exemplu, La Porta – 1998⁷, analiză pe 49 de state).

În interiorul Uniunii Europene, o mare parte a statelor membre au adoptat, într-o formă sau alta, proceduri de reorganizare și de facilitare a restabilizării situației economice a

societăților vizate. Insolvența se află în centrul unor ample dezbateri într-un moment al istoriei în care statele europene continuă să simtă consecințele crizei economice. Statele membre europene și-au modificat percepția lor despre insolvență/faliment în ultimul deceniu, în vederea creșterii probabilității continuării activității unei societăți aflate în insolvență. Concluziile par să indice că procedurile sunt inadecvate pentru a realiza o optimizare reală a situației societății. Reorganizarea poate permite o renaștere a societății, în cazul în care creditorii majoritari, ca principali beneficiari ai reorganizării, joacă un rol crucial în aceasta.

Practica, dar și studiile pe acest subiect⁸ au demonstrat că reforma în acest domeniu poate juca un rol important în consolidarea sistemului economic și financiar al unei țări. De exemplu, un sistem eficient de insolvență oferă un pilon important de sprijin pentru sistemul bancar intern, promițând băncilor protecție împotriva posibilității deteriorării calității creanțelor lor, fie printr-o reorganizare aprobată de instanță fie, acolo unde este necesar, printr-o lichidare eficientă.

Reforma insolvenței poate fi deosebit de relevantă pentru economiile în tranziție, cum este și cazul României, unde poate juca un rol critic în abordarea problemelor ridicate de întreprinderile de stat insolubile. Atât în contextul crizei financiare, cât și al dezechilibrului lăsat de aceasta, un sistem eficient de insolvență poate oferi un mijloc important pentru a asigura contribuția adecvată a sectorului privat în vederea soluționării unor astfel de crize. În cele din urmă, deși procedurile de insolvență sunt puse în aplicare prin intermediul instanțelor, însăși existența unui sistem eficient de insolvență stabilește stimulente pentru negocierile dintre debitori și creditori, care pot duce la acorduri încheiate în afara cadrului restrictiv al instanței de judecată.

Sub egida acestor tumultuoase modificări și regândiri ale controversatei proceduri, considerăm că este oportun și indisputabil necesar să reanalizăm procedura insolvenței în România pornind, în cazul articolului de față, de la perspectiva și interesele creditorilor în insolvență.

Se poate observa că, la nivel european și chiar mondial, Legea insolvenței urmează un specific național. Cu toate acestea, sistemele de insolvență sunt împărțite în sisteme pro-creditor (denumite, în literatura de specialitate, severe) sau pro-debitor (denumite și flexibile). În prima categorie sunt țări precum Canada, Elveția sau Marea Britanie, în timp ce în a doua categorie intră Statele Unite ale Americii sau Franța. România are, în principiu, un sistem pro-creditor, dar cu unele nuanțări în privința măsurilor de protecție a debitorilor.

Conceptul de eficiență și valențele acesteia în raport cu procedura insolvenței

Conceptul de eficiență în contextul procedurilor de insolvență este în continuare un subiect al dezbaterilor. Eficiența a fost analizată, în doctrină, atât anterior momentului deschiderii procedurii insolvenței (eficiență *ex ante*), cât și în timpul procedurilor de insolvență (eficiență *interim*) și ulterior finalizării procedurii insolvenței (eficiență *ex post*). Însă conținutul și ramificațiile eficienței, concept esențial al analizei, nu au fost tratate într-un cadru sistematic⁹.

O componentă importantă însă a angrenajului insolvenței a fost ignorată până în momentul de față, și anume poziția băncii și a altor instituții de creditare în procedura insolvenței.

Principala controversă privind eficiența se raportează la natura ambiguă a acestui concept. Putem considera eficiența un obiectiv al procedurii sau un mijloc de obținere a obiectivelor trasate pentru o procedură. Din prismă economică, se invocă atât conceptul de eficiență statică (eficiența ca scop) – unde obiectivul principal al insolvenței rămâne gestiunea eficientă a activelor existente a debitorului, cât și de conceptul de eficiență dinamică (eficiența ca mijloc) – unde obiectivul principal al procedurii este maximizarea averii debitorului cu scopul oferirii unui randament de recuperare mai bun creditorilor¹⁰.

Autorul se aliniază școlii de gândire propuse de autorii Riz Mokal și Vanessa Finch¹¹, care consideră eficiența un mijloc procedural prin care se poate atinge un obiectiv, și deci nu un obiectiv în sine¹². Privită pragmatic, eficiența – din prisma protecției creditorilor, ne permite să alocăm un număr de resurse limitate (masa patrimonială a debitorului) în mod echitabil către participanții la procedura insolvenței, cu scopul obținerii unui rezultat optim de către cei din urmă¹³.

Raționamentul pentru care am ales prezentul model este legat și de faptul că analiza vizează cuantificarea principalelor măsuri de protecție a creditorilor, în contextul în care lucrarea noastră vizează o analiză a nivelului de protecție a creditorilor, asigurat în cadrul procedurii insolvenței în România.

Considerații privind metoda empirică propusă

Se propune astfel analiza evoluției procedurii de insolvență în cazul a 30 de debitori – societăți românești de tip IMM (în continuare, societăți sau debitori), din momentul intrării în vigoare a noii legislații, selectând informația necesară pentru a genera eșantionul în discuție.

Am selectat doar dosarele de insolvență ce au fost deschise și închise în intervalul de timp menționat anterior, în vederea inventarierii tuturor evenimentelor ce au loc pe tot parcursul unei proceduri tipice de acest gen. Au fost alese în mod aleatoriu instanțele de judecată pe rolul cărora se aflau dosarele de insolvență, nedorind să analizăm un tipar regional al eficienței. Menționăm însă că eșantionul întreprinderilor mici și mijlocii conține un număr mai mare de dosare aflate pe rolul instanțelor din Cluj-Napoca, având în vedere accesul oferit de către Tribunalul Specializat Cluj în arhiva proprie pentru a colecta informații specifice din dosarele de insolvență. Restul informației a fost colectată de pe portalul instanțelor de judecată și din Buletinul Procedurilor de Insolvență. Suplimentar, pentru a valida anumite date, au fost utilizate și informații publice oferite pe site-uri proprii societăților, site-ul Ministerului Finanțelor Publice etc.

Spre deosebire de alte analize de specialitate similare, prezentul demers empiric nu va analiza evoluția în timp a măsurilor de protecție, având în vedere specificitatea procedurii empirice. În acest sens, menționăm că nu au existat evoluții semnificative ale legii insolvenței în perioada analizată, deși procedurile de insolvență analizate se desfășoară pe perioada de timp menționată anterior.

Nivelul primar de analiză – eficiența măsurilor de protecție a creditorilor în procedura insolvenței

Prima etapă a analizei vizează interacțiunea existentă între variabilele dependente, eficiența măsurilor de protecție a

creditorilor în insolvență și, respectiv, costurile procedurii și variabilele independente, controlul exercitat de creditorii în cadrul procedurii (control), gestiunea actelor frauduloase, precum și angajarea răspunderii administratorului. Scopul acestei etape este de a identifica felul/modul, precum și gradul în care variabilele independente menționate mai sus influențează variabilele dependente. În cadrul acestui studiu, noțiunea de variabilă se referă la elementele supuse comparației empirice și descrie relația dintre două astfel de elemente, după cum urmează: schimbările la nivelul unei variabile (independente) produc modificări la nivelul altei variabile (dependente), prin intermediul relației de cauzalitate.

Fundația teoretică a deciziei de a utiliza aceste trei variabile independente a fost semnalată în Tabelul nr. 1. Însă dorim să amintim, cu această ocazie, lucrarea prof. Julian Franks (Financial Distress and Bank Restructuring of Small to Medium Size UK Companies¹⁴), care a stat la baza deciziei de a contura această triadă de variabile independente în totalitatea părții a doua.

Conform teoriei promovate de Julian Franks, garanțiile pe care un creditor le folosește trebuie să îndeplinească două cerințe pentru a fi eficiente din perspectiva managementului riscului de insolvență a debitorului: să transfere controlul procedurii în mâna creditorului garantat și să asigure atingerea unui nivel optim de recuperare a creanței prin maximizarea averii debitorului (sau cel puțin menținerea averii debitorului la un anumit prag). Pornind de la această teorie, am identificat primele două variabile independente ale analizei noastre. Controlul exercitat de creditorii în cadrul procedurii este cuantificat sub forma numărului de decizii pe care creditorii (fie Adunarea Creditorilor, fie Comitetul Creditorilor, fie creditorul majoritar, fie actele individuale ale creditorilor) l-au luat în cadrul procedurii. Menționăm că nu am luat în considerare decizii intrinsec/*per se* imperative regimului de creditor (de exemplu, înregistrarea creanței în tabelul preliminar), ci deciziile creditorilor ce țin de oportunitate și prezintă un anumit grad de activism al acestora (de exemplu, decizii de angajare a răspunderii administratorului judiciar sau special, contestarea anumitor decizii ale administratorului judiciar).

În ceea ce privește gestiunea actelor frauduloase, am luat în considerare orice acțiune în anularea actelor frauduloase introdusă de către creditorii, având în vedere scopul final al unei astfel de acțiuni, și anume maximizarea averii debitorului prin reintroducerea în patrimoniul acestuia a unor bunuri ce fuseseră transferate în mod fraudulos către terți.

Ultima variabilă dependentă vizează angajarea răspunderii administratorului. La nivelul conceptual, am fi tentați să considerăm că această variabilă este o componentă a controlului exercitat de creditorii în insolvență. Deși acceptăm această premisă, trebuie subliniat că practica a demonstrat faptul că, mai presupus de simpla sancționare a administratorului neglijent sau imprudent, această măsură are rolul de a asigura o parțială/totală acoperire a pasivelor datorate de debitor prin obligarea administratorului să răspundă direct față de creditorii. Acest fundament este evidențiat și de faptul că răspunderea administratorului în cadrul procedurii insolvenței se poate angaja doar până la nivelul pasivului înregistrat în speță. Având în vedere natura duală a acestei sancțiuni, atât mecanism de control, cât și mecanism de

Principala controversă privind eficiența se raportează la natura ambiguă a acestui concept.

maximizare a averii debitorului, am înțeles să tratăm acest indice separat.

Suplimentar, vom utiliza drept variabilă dependentă și costurile procedurii. Pornind de la conceptul de eficiență conturată prin aplicarea teoriei costurilor de tranzacție și conceptul de eficiență Kaldor-Hicks, devine imperativ să determinăm factorii care contribuie la creșterea costurilor specifice de insolvență, care, indirect, duc la o reducere a valorii totale distribuibile creditorilor. Dacă prima variabilă dependentă are rolul de a estima câștigul real lansat de procedura insolvenței, prezenta variabilă dependentă ne permite să determinăm corelații în legătură cu costurile specifice acestor operațiuni cu scopul de a oferi soluții în gestionarea lor. Astfel, considerăm costurile procedurii ca un substitut (proxy) cu corelație negativă pentru eficiența generală a insolvenței.

Nivelul secundar de analiză – regândirea eficienței măsurilor de protecție a creditorilor din prisma structurii tripartite (controlul, maximizarea averii debitorului și sancționarea managementului deficitar)

Al doilea nivel al prezentei analize reconsideră variabilele independente ca variabile dependente, încercând să determine în ce măsură se poate stabili exact felul în care acești indici fluctuează în cadrul procedurii insolvenței. În cadrul Tabelului nr. 1 se pot vedea principalele variabile independente identificate în studiu. Având în vedere specificul procedurii insolvenței în România, precum și faptul că o analiză empirică de această natură nu a fost realizată în România până în prezent (conform cercetării realizate de către autor), conturarea variabilelor independente menționate mai jos reprezintă opțiunea exclusivă a autorului.

Tabel 1. Principalele direcții ale eficienței măsurilor de protecție ale creditorilor în insolvență, precum și factorii de influență ai acestora

Variabilă dependentă	Variabilă independentă	Fundația științifică
Controlul exercitat de creditorii în cadrul procedurii (control)	Decizia de solicitare a deschiderii procedurii insolvenței	M. Siems, J. Armour (2006)
	Exercitarea dreptului de opoziție	R. Blazy (2013)
	Numirea administratorului judiciar de către creditorii	V. Finch (2009)
	Existența unor contestații la tabelul preliminar	J. Franks (2005)
	Existența unui creditor majoritar	
	Existența unui creditor majoritar – creditor garantat (>25%)	
	Existența unui creditor majoritar – creditor bugetar (>25%)	
	Existența unui creditor majoritar – angajat (>25%)	
	Existența unui creditor majoritar – creditor chirografar (>25%)	
	Frecvența întrunirilor Adunării Creditorilor/Comitetului Creditorilor	
	Durata procedurii	
	Angajarea răspunderii administratorului judiciar	
	Existența de registre/situații financiare corecte	
Menținerea drepturilor de gestiune pentru administratorul statutar		
Gestiunea actelor frauduloase	Existența unui creditor majoritar – creditor chirografar (>25%)	V. Finch (2009) J. Franks (2005)
	Existența unui creditor majoritar – creditor garantat (>25%)	
	Existența unui creditor majoritar – creditor bugetar (>25%)	
	Existența unui creditor majoritar – angajat (>25%)	
	Frecvența întrunirii Adunării Creditorilor/Comitetului Creditorilor	
	Durata procedurii	
	Menținerea drepturilor de gestiune pentru administratorul statutar	
Angajarea răspunderii administratorului	Frecvența întâlnirilor AC/CC	V. Finch (2009)
	Numirea administratorului judiciar de către creditorii	J. Franks (2005)
	Ridicarea dreptului de administrare	
	Angajarea răspunderii administratorului judiciar	
	Existența unui creditor majoritar	
	Existența unui creditor majoritar – creditor garantat (>25%)	
	Existența unui creditor majoritar – creditor chirografar (>25%)	
	Existența unui creditor majoritar – creditor bugetar (>25%)	
Existența unui creditor majoritar – angajat (>25%)		

(Sursa: Prelucrare proprie a autorului)

Controlul exercitat de creditori în cadrul procedurii insolvenței

După cum se poate observa din analiza de mai sus, pentru variabila dependentă controlul exercitat de creditori în cadrul procedurii, am identificat următoarele variabile independente: decizia de solicitare a deschiderii procedurii insolvenței, exercitarea dreptului de opoziție, numirea administratorului de către creditori, existența unor contestații la tabelul preliminar, existența unui creditor majoritar, existența unui creditor majoritar – creditor garantat (>25%), existența unui creditor majoritar – creditor chirografar (>25%), existența unui creditor majoritar – creditor bugetar (>25%), existența unui creditor majoritar – angajat (>25%), angajarea răspunderii administratorului judiciar, existența unor registre/situații financiare corecte, menținerea drepturilor de gestiune pentru administratorul statutar, durata procedurii, precum și frecvența întrunirilor Adunării Creditorilor/Comitetului Creditorilor.

Considerăm că inițiativa creditorului în deschiderea procedurii insolvenței poate să aibă un impact semnificativ asupra controlului pe care creditorii îl au în cadrul procedurii, având în vedere că, anterior momentului în care a depus această cerere, creditorul a luat în considerare opțiunile disponibile în vederea recuperării creanței și a hotărât că parcurgerea procedurii insolvenței alături de debitor este metoda cea mai eficientă de a-și atinge scopul (sau este, cel puțin, „răul cel mai mic”). Am cuantificat această variabilă independentă prin intermediul unei metode de tip „dummy”, conform căreia, în cazul în care cererea de deschidere a procedurii insolvenței a fost depusă de către creditori, se va înregistra cu valoare 1, iar, în caz contrar, cu 0. Prezumăm o relație pozitivă între această variabilă și variabila dependentă.

Apreciem că exercitarea dreptului de opoziție împotriva hotărârii de deschidere a procedurii insolvenței poate, la rândul ei, influența controlul la nivelul acestei proceduri. Utilizând aceeași metodă „dummy”, am presupus că, dacă opoziția a fost formulată de către debitor, acesta va încerca să cenzureze inițiativa creditorului care a estimat propriul său interes în momentul formulării cererii de deschidere a procedurii, astfel încât vom alocă valoarea 0. Însă dacă creditorul a formulat opoziția, încercând să reia controlul procedurii, este necesar să alocăm valoarea 1. În acest caz, prezumăm o relație negativă între cele două variabile.

Rolul variabilei independente – numirea administratorului judiciar de către creditor – este de a clarifica în ce măsură administratorul judiciar favorizează partea ce l-a numit în cadrul procedurii insolvenței. Având în vedere inițiativa pe care creditorii o manifestă pentru numirea administratorului judiciar, vom prezuma că, în această situație, creditorii vor intra într-un pasivism, fiind încredințată protejarea intereselor masei credale în mâna administratorului judiciar și astfel se va evidenția o relație negativă între aceste două variabile. În cazul numirii administratorului judiciar de către debitor, anticipăm o relație pozitivă între această variabilă și variabila dependentă.

De cele mai multe ori, existența unor contestații la tabelul creanțelor presupune reintroducerea, în cadrul procedurii insolvenței, a unor creditori ce pot avea un impact semnificativ în desfășurarea acesteia, indicând, de asemenea, un comportament

activ al creditorilor. În acest context, anticipăm o relație pozitivă între această variabilă și variabila dependentă.

Probabil unele dintre cele mai importante variabile independente în analiza controlului sunt existența unui creditor majoritar, existența unui creditor majoritar – creditor garantat (>25%), existența unui creditor majoritar – creditor chirografar (>25%), existența unui creditor majoritar – creditor bugetar (>25%), existența unui creditor majoritar – angajat (>25%), cuantificate sub forma unor variabile „dummy”. Literatura de specialitate subliniază o legătură strânsă între existența unui creditor majoritar și concentrarea controlului în sfera creditorilor. Nu s-a clarificat însă în cazul cărui tip de creditor majoritar se înregistrează cel mai înalt grad de control al procedurii. În vederea găsirii unui răspuns la această întrebare, prezumăm o relație pozitivă între fiecare variabilă independentă și variabilele dependente. Menționăm faptul că, pentru a identifica impactul complet al acestor variabile, am utilizat Herfindahl–Hirschman Index, care are rolul de a estima rata de concentrare a cotelor deținute de către creditori, reflectând o imagine completă la nivelul gradului de dispersie al creditorilor. Astfel, anticipăm o relație pozitivă între această variabilă și variabila dependentă.

Având în vedere că, cel puțin la nivel conceptual, o frecvență sporită a întâlnirilor organului de reprezentare a masei credale (fie el Adunarea Creditorilor sau Comitetul Creditorilor) poate indica o mai comprehensivă supraveghere a activității administratorului judiciar, generând un for de discuții în vederea formulării unor potențiale acțiuni în vederea eficientizării procedurii, am prezumat o relație pozitivă între frecvența sporită a întâlnirilor organului de reprezentare a masei credale și variabila dependentă.

O durată excesivă a procedurii insolvenței, generatoare de datorii noi din creanțele născute după momentul deschiderii procedurii și din desfășurarea activității curente, precum și de noi costuri ale procedurii, poate afecta încrederea creditorilor în eficiența unui astfel de mecanism, determinând pasivitatea creditorilor în exercițiul drepturilor sale. Astfel prezumăm o relație negativă între această variabilă și variabila dependentă.

Existența unor cereri de angajare a răspunderii administratorului judiciar este un indicator al unei gestiuni defectuoase a procedurii precum și existența unui conflict sporit între administratorul judiciar și creditori astfel încât considerăm oportună prezumarea unei relații negative între această variabilă independentă și variabila dependentă.

Prin utilizarea variabilei independente – existența registrelor contabile – am dorit introducerea unui element de control în analiza noastră. De cele mai multe ori, lipsa evidenței contabile face mai mult decât dificilă trasarea istoricului contractelor încheiate de debitor, astfel încât exercițiul informat al controlului devine mult mai anevoioasă. Astfel, prezumăm o relație negativă între această variabilă și variabila dependentă.

Menținerea administratorului statutar în calitate de administrator special, precum și menținerea dreptului acestuia de administrare în cadrul procedurii insolvenței sunt semne ale încrederii acordate acestuia, având drept consecință scăderea interesului de a formula acte specifice controlului. Astfel, anticipăm o relație negativă între această variabilă și variabila dependentă.

Apreciem că exercitarea dreptului de opoziție împotriva hotărârii de deschidere a procedurii insolvenței poate, la rândul ei, influența controlul la nivelul acestei proceduri.

Gestiunea actelor frauduloase

În ceea ce privește variabila dependentă – gestiunea actelor frauduloase – am identificat următoarele variabile independente: durata procedurii, existența unui creditor majoritar, existența unui creditor majoritar – creditor garantat (>25%), existența unui creditor majoritar – creditor chirografar (>25%), existența unui creditor majoritar – creditor bugetar (>25%), existența unui creditor majoritar – angajat (>25%), durata procedurii, frecvența întrunirii Adunării Creditorilor/Comitetului Creditorilor, menținerea administratorului special.

Semnificative în analiza gestiunii actelor frauduloase sunt existența unui creditor majoritar, existența unui creditor majoritar – creditor garantat (>25%), existența unui creditor majoritar – creditor chirografar (>25%), existența unui creditor majoritar – creditor bugetar (>25%), existența unui creditor majoritar – angajat (>25%), cuantificate sub forma unor variabile dummy. Literatura de specialitate subliniază o legătură strânsă între existența unui creditor majoritar și creșterea eficienței mecanismului de gestiune a actelor frauduloase, focalizând astfel inițiativa anulării unor acte frauduloase în mâna unui grup mai restrâns și mai mobil. Nu s-a clarificat însă cazul cărui tip de creditor majoritar se corelează cu o mai eficientă gestiune a actelor frauduloase. Menționăm faptul că, pentru a identifica impactul complet al acestor variabile, am utilizat Herfindahl–Hirschman Index, care are rolul de a estima rata de concentrare a cotelor deținute de către creditorii, reflectând o imagine completă la nivelul gradului de dispersie al creditorilor. În vederea găsirii unui răspuns la această întrebare, prezumăm o relație pozitivă între fiecare variabilă independentă și variabila dependentă.

Având în vedere că, cel puțin la nivel conceptual, o frecvență sporită a întâlnirilor organului de reprezentare a masei credale (fie el Adunarea Creditorilor sau Comitetul Creditorilor) poate indica o mai comprehensivă supraveghere a activității administratorului judiciar, generând un for de discuții în vederea formulării unor potențiale acțiuni în vedere eficientizării procedurii, am prezumat o relație pozitivă între frecvența sporită a întâlnirilor organului de reprezentare a masei credale și variabila dependentă.

O durată excesivă a procedurii insolvenței, generatoare de datorii noi din creanțele născute după momentul deschiderii procedurii și din desfășurarea activității curente, precum și de noi costuri ale procedurii, determină o diminuare a interesului pentru introducerea unei acțiuni în anularea actelor frauduloase. Astfel, prezumăm o relație negativă între această variabilă și variabila dependentă.

Menținerea administratorului statutar în calitate de administrator special, precum și menținerea dreptului acestuia de administrare în cadrul procedurii insolvenței sunt semne ale încrederii acordate acestuia, având drept consecință scăderea interesului de a formula acțiuni de anulare. Astfel, anticipăm o relație negativă între această variabilă și variabila dependentă.

Angajarea răspunderii administratorului

În final, am identificat următoarele variabile independente raportate la variabila dependentă – angajarea răspunderii

administratorului: numirea administratorului judiciar de către creditor/debitor, angajarea răspunderii administratorului judiciar, existența unor registre/situații financiare corecte, menținerea dreptului acestuia de administrare, frecvența întâlnirilor, existența unui creditor majoritar, existența unui creditor majoritar – creditor garantat (>25%), existența unui creditor majoritar – creditor chirografar (>25%), existența unui creditor majoritar – creditor bugetar (>25%), existența unui creditor majoritar – angajat (>25%).

Rolul introducerii deciziei de numire a administratorului judiciar de către creditorii drept variabilă independentă este de a clarifica în ce măsură administratorul judiciar favorizează partea ce l-a numit în cadrul procedurii insolvenței. Având în vedere inițiativa pe care creditorii o manifestă pentru numirea administratorului judiciar, vom prezuma că, în această situație, creditorii vor intra într-un pasivism, fiind încredințată protejarea intereselor masei credale în mâna administratorului judiciar și astfel se va evidenția o relație negativă între aceste două variabile.

Menținerea administratorului statutar în calitate de administrator special, precum și menținerea dreptului acestuia de administrare în cadrul procedurii insolvenței sunt semne ale încrederii acordate acestuia, având drept consecință scăderea interesului de a formula o cerere de angajare a răspunderii administratorului. Astfel, anticipăm o relație negativă între această variabilă și variabila independentă în discuție.

Semnificative în analiza angajării răspunderii administratorului sunt existența unui creditor majoritar, existența unui creditor majoritar – creditor garantat (>25%), existența unui creditor majoritar – creditor chirografar (>25%), existența unui creditor majoritar – creditor bugetar (>25%), existența unui creditor majoritar – angajat (>25%), cuantificate sub forma unor variabile „dummy”. Menționăm faptul că, pentru a identifica impactul complet al acestor variabile, am utilizat Herfindahl–Hirschman Index, care are rolul de a estima rata de concentrare a cotelor deținute de către creditorii, reflectând o imagine completă la

nivelul gradului de dispersie al creditorilor. Literatura de specialitate subliniază o legătură strânsă între existența unui creditor majoritar, ce focalizează astfel inițiativa angajării răspunderii administratorului în mâna unui grup mai restrâns și mai mobil. Nu s-a clarificat însă cazul cărui tip de creditor majoritar se corelează cu o mai eficientă politică de angajare a răspunderii administratorului. În vederea găsirii unui răspuns la această întrebare, prezumăm o relație pozitivă între fiecare variabilă independentă și variabila dependentă.

Având în vedere că, cel puțin la nivel conceptual, o frecvență sporită a întâlnirilor organului de reprezentare a masei credale (fie el Adunarea Creditorilor sau Comitetul Creditorilor) poate indica o mai comprehensivă supraveghere a activității administratorului judiciar și a activității administratorului statutar, generând un for de discuții în vederea formulării unor potențiale acțiuni în vederea eficientizării procedurii, am prezumat o relație pozitivă între frecvența sporită a întâlnirilor organului de reprezentare a masei credale și variabila dependentă.

Prin utilizarea variabilei independente „existența registrelor contabile”, am dorit introducerea unui element de control, similar situației amintite mai sus, în contextul în care există o corelație

Rolul introducerii deciziei de numire a administratorului judiciar de către creditorii drept variabilă independentă este de a clarifica în ce măsură administratorul judiciar favorizează partea ce l-a numit în cadrul procedurii insolvenței.

relevantă între angajarea răspunderii administratorului și existența registrelor contabile.

Existența unor cereri de angajare a răspunderii administratorului judiciar este un indicator al unei gestiuni defectuoase a procedurii precum, și existența unui conflict sporit între administratorul judiciar și creditorii, care poate determina un activism suplimentar al creditorilor, astfel încât considerăm oportună prezumarea unei relații negative între această variabilă independentă și variabila dependentă.

Concluzii

Legislația relevantă conturează o imagine a creditorului activ ce este motivat de dorința de a-și recupera creanța, încercând, în același timp, să salveze societatea prin colaborare colectivă cu alți creditori și cu debitorul. Pe baza acestei percepții, procedurile de insolvență oferă atât garanții, cât și măsuri de control la dispoziția creditorilor, prin Adunarea Creditorilor (sau Comitetul Creditorilor, dacă este cazul). Imaginea descrisă mai sus tinde să fie validată în cazul debitorilor cu active semnificative și cu o cotă de piață relevantă, însă este important de a investiga care este realitatea în cazul societăților mici, reprezentând cei mai comuni debitori în procedurile de faliment.

Rezultatele obținute în urma analizei preliminare a eșantionului nostru de debitori aflați în procedura insolvenței propun o imagine radical diferită față de ipotezele teoretice ridicate anterior.

O structură aparte a masei credale: prevalența creditorilor chirografari și dispariția creditorului garantat. Cercetarea desfășurată a dovedit că, în aproape 80% din cazuri, creditorii garantați nu au fost parte a procedurilor de faliment sau au ocupat o poziție minoritară în grupurile creditorilor. În cazurile în care sunt prezenți, aceștia au fost creditori majoritari în cadrul procedurii în 15% în etapa *post* 2014 (11% în etapa *pre* 2014). Poziția majoritară a fost deținută, în majoritatea cazurilor, de către stat prin intermediul filialelor sale, dintre care cea mai mare a fost Autoritatea Națională pentru Administrarea Finanțelor (ANAF). Aceasta este o poziție interesantă, având în vedere că băncile sunt creditorii garantați (deși nu întotdeauna) și s-ar putea presupune că împrumuturile private (care sunt de cele mai multe ori multe ori creanțe garantate) sunt o parte importantă a strategiei de finanțare a oricărei societăți.

Declinul gradului de recuperare a creanțelor. Fără îndoială, unul dintre cele mai importante scopuri ale procedurii insolvenței, problema gradului de recuperare a creanțelor, continuă să afecteze și să contureze imaginea acestei proceduri. În timp ce statisticile plasează rata de recuperare în România între 20% și 30% (post 2014, în eșantionul analizat pentru prezentul studiu), în ceea ce privește societățile mai mici, rata de recuperare este mai mică în multe situații. Creditorii chirografari recuperează mai puțin de 10% din datoriile lor, în unele cazuri, sub 1%. Rezultatele explică de ce creditorii chirografari au puține stimulente să suporte costurile suplimentare cauzate de o prezență mai activă în procedură și de ce creditorii garantați au optat pentru recuperarea creanțelor în afara procedurii insolvenței, după cum se menționează mai sus.

Considerăm că studiul nostru este unic la nivelul României, iar, la nivelul doctrinei străine, acest demers surprinde prin caracteristicile unice ale variabilelor. Apreciem întemeiată această afirmație, având în vedere că analizele empirice realizate în acest domeniu la nivel internațional pot fi împărțite în două

categorii, și anume: 1. analize ale eficienței procedurii insolvenței la nivel comparat, inclusiv în ceea ce privește protecția creditorilor în insolvență, prin care s-au determinat elementele de similitudine și diferențele în funcție de specificul cultural și originea legală; 2. analize empirice ale eficienței unui singur element din insolvență (de exemplu, costurile procedurii), în baza unui model de tip panel aplicat la un eșantion de societăți pe mai mulți ani, pentru a sublinia și influența evoluției legislative.

Se poate observa astfel că analiza noastră se focalizează strict pe România, determinând felul în care întreg mecanismul de protecție a creditorilor funcționează în mod real și care sunt pârgurile de eficientizare. Până în momentul de față nu s-a încercat determinarea eficienței unui mecanism de protecție a unui participant în insolvență în acest tip de analiză la nivelul României.

După cum am menționat anterior, se poate observa cum o procedură eficientă a insolvenței, cu un grad adecvat de protecție a creditorilor, va determina o aplanare a efectelor produse de asimetria informației, generând un grad sporit de încredere în acest tip de procedură. Astfel, prezenta metodologie permite determinarea nivelului de eficiență al mecanismului de protecție a creditorului chirografar în insolvență, astfel încât efectele nocive ale asimetriei informației sunt diminuate, iar banca, creditor chirografar, va putea să determine în mod facil care sunt măsurile de protecție în insolvență care prezintă un grad ridicat de eficiență. Banca atunci se va orienta spre aplicarea doar a acelor măsuri de protecție prevăzute în legislația română a insolvenței, care sunt dovedite inefficiente. Prin urmare, banca va depune mai puține eforturi în trasarea unor măsuri de protecție proprii în rapoartele contractuale pe care le întreprinde, determinând o diminuare a costurilor de desfășurare a acțiunii economice.

Bibliografie

- J. Armour, *Vulnerable Transactions in Corporate Insolvency*, Ed. Cambridge University Press, Cambridge, 2003.
- T. Bachner, *Creditor protection in Private Companies*, Ed. Cambridge University Press, 2009.
- L. Bebchuk, *Corporate Law and Economic Analysis*, Ed. Cambridge University Press, 1990.
- O. Couwenberg & A. de Jong, *Costs and recovery rates in the Dutch liquidation-based bankruptcy system*, *European Journal of Law and Economics* nr. 26(2), 2008.
- V. Finch, *Corporate Insolvency Law: Perspectives and Principles*, Ed. Cambridge University Press, Cambridge, 2009.
- J. Franks, *A comparison of financial reconstructing in distressed exchanges and Chapter 11 reorganizations*, *Journal of Financial Economics* nr. 35/1994.
- J. Franks, *Financial Distress and Bank Restructuring of Small to Medium Size UK Companies*, *Review of Finance* nr. 9/2005.
- J. Franks, *Financial innovations and corporate bankruptcy*, *Journal of Financial Intermediation* nr. 14/2005.
- J. Franks, *The direct and compliance costs of financial regulation*, *Journal of Banking and Finance*, 1998.
- J. Hopkins, *Orderly & Effective Insolvency Procedures – Key Issues*, Legal Department – International Monetary Fund, 1999.
- R. La Porta, *Law and finance*, *Journal of Political Economy* nr. 106(6), 1998.

R. Mokal, *On Fairness and Efficiency*, Modern Law Review, mai 2003.

J. Noemi, *Consumer Credit, Debit and Bankruptcy. Comparative and International Perspectives*, Ed. OUP, Oxford, 2009.

Note

¹ V. Finch, *Corporate Insolvency Law: Perspectives and Principles*, Ed. Cambridge University Press, Cambridge, 2009.

² R. Mokal, *On Fairness and Efficiency*, Modern Law Review, mai 2003, pp. 2-19.

³ W.-G. Ringe, *Current Issues in European Financial and Insolvency Law: Perspectives from France and the UK*, Ed. Cambridge University Press, Cambridge, 2009.

⁴ J. Armour, *Vulnerable Transactions in Corporate Insolvency*, Ed. Cambridge University Press, Cambridge, 2003.

⁵ J. Noemi, *Consumer Credit, Debit and Bankruptcy. Comparative and International Perspectives*, Ed. OUP, Oxford, 2009; T. Bachner, *Creditor protection in Private Companies*, Ed. Cambridge University Press, 2009, pp. 19-31.

⁶ O. Couwenberg, & A. de Jong, *Costs and recovery rates in the Dutch liquidation-based bankruptcy system. European Journal of Law and*

W.-G. Ringe, Current Issues in European Financial and Insolvency Law: Perspectives from France and the UK, Ed. Cambridge University Press, Cambridge, 2009.

M. White, *Theoretical Foundations of Law and Economics*, Ed. Cambridge University Press, 2011.

Economics nr. 26(2), 2008, pp.105-127; L. Bebchuk, *Corporate Law and Economic Analysis*, Ed. Cambridge University Press, 1990, pp. 150-171.

⁷ R. La Porta, *Law and finance*, Journal of Political Economy nr. 106(6), 1998, pp. 1113-1155.

⁸ J. Hopkins, *Orderly & Effective Insolvency Procedures – Key Issues*, Legal Department – International Monetary Fund, 1999, pp. 9-12.

⁹ J. Franks, *A comparison of financial reconstructing in distressed exchanges and Chapter 11 reorganizations*, Journal of Financial Economics nr. 35/1994, pp. 351-365.

¹⁰ J. Franks, *The direct and compliance costs of financial regulation*, Journal of Banking and Finance, 1998, pp. 1551-1570.

¹¹ V. Finch, *op. cit.*; R. Mokal, *op. cit.*, pp. 2-19.

¹² J. Franks, *Financial innovations and corporate bankruptcy*, Journal of Financial Intermediation nr. 14/2005, pp. 285-311; M. White, *Theoretical Foundations of Law and Economics*, Ed. Cambridge University Press, 2011, pp. 77-96.

¹³ J. Franks, *Financial Distress and Bank Restructuring of Small to Medium Size UK Companies*, Review of Finance nr. 9/2005, pp. 65-94.

¹⁴ J. Franks, *Financial Distress, op. cit.*, pp. 68-91.

VALOAREA CREANȚEI

VALUE OF THE CLAIM

ABSTRACT

The value of the claim is the 2nd part of the Trilogy that began in 2017 with “The Moment of the Claim’s Birth”. Beyond its textbook definition in civil law, a claim is an abstract concept that functions adequately without the need for precise comprehension. In routine disputes, grasping the fundamental essence of a claim is often deemed irrelevant; the focus is typically on the timing and amount of payment, rendering it a theoretical concern with no practical bearing. However, collective proceedings disrupt this complacency. Creditors vie with one another to maximize their recoveries, while debtors strive against all to retain something for themselves. “The Value of the Claim” explores the disparity between a claim’s nominal and actual value. It elaborates on how this value is established, including the pitfalls that lead to overly optimistic projections during planning phases and failures in execution. This study doesn’t aim to deliver an exact formula for determining a claim’s real value but instead proposes a framework capable of generating such a valuation. The act of filing claims in the creditor’s pool marks merely the initial phase of the debtor’s business rescue process. The accuracy of these claims’ interpretation is key to achieving success.

ADRIAN ȘTEFAN CLOPOTARI

KEYWORDS: actual value of the claim • collective proceedings • composition • reorganization • value of the claim • Law 85/2014 • maximized value • valuation, market value • liquidation value • valuation date • reorganization plan • recovery plan • bankruptcy simulation • art. 103 • guarantees • preference cause • insolvency

„Ce v-am făcut eu vouă și ce nu v-am dat, Paraschive și Nilă?
Nu s-a muncit și nu s-a împărțit aici în casă tot ce-am avut?
De unde să vă dau eu mai mult dacă atâta e?” (Ilie Moromete)

Cuprins

- A. Trezirea din vis
- B. Socoteala de acasă
- C. Dezmățul din târg
  - C1. 3 în 1
  - C2. Simularea falimentului
  - C3. Data evaluării
- D. Valoarea creanței

A. Trezirea din vis

Banii n-aduc fericirea, dar lipsa lor aduce falimentul. Asta-i o amenințare fără perdea cu deschiderea procedurii. Insolvența e

femeia fatală, tociară la matematică și deloc feblețea ta pasionată de poezie. Când îți intră în casă, îți zice că degeaba ai valoare dacă n-ai bani, dar, la plecare, că degeaba ai bani dacă n-ai valoare. Înainte să-ți zgredeni orgoliul și să strigi viteaz după ea că oricum nimeni nu înțelege femeile, află că a deschis ușa doar ca să pleci tu, ea fiind cea care rămâne. Degeaba te-ai dat tu țanțos că scrie negru pe alb numele tău pe actul de proprietate, dacă valoarea casei e mai mică decât banii datoraiți.

Profilul de pe Tinder al Creanței are descrierea *într-o relație complicată*. În public, te asigură că ceea ce vezi este ceea ce primești: o creanță de 10 lei are numai decît valoarea tot de 10 lei! Dar, în secret, Creanța știe că trăiește în minciună.

Valoarea ei nu e 10 lei, și orșicum, nu ea decide cât. Creanța nu și-a încetat o clipă legăturile cu Drepturile din patrimoniul debitorului. Concomitent și continuu, drepturile debitorului dau valoarea dreptului creditorului. Creanța nu-i o piatră înțepenită în albia unui pârau domol de munte, ci e găletușa cu care creditorul vrea să ia apă. O fi având capacitatea de 10 litri, dar cine poate garanta umplerea completă oricând? Nici ulciorul nu merge de 10 ori la apă. Valoarea creanței e schimbătoare; uneori plouă mai puțin și râul seacă. Scria glorioși 10 lei, dar te trezești că cifra 1 s-a evaporat.

Poți face o poză unui film? Fotografia precisă cerută la debutul procedurii colective generează iluzia că totul îngheață. Pe de o parte, avem o valoare fixă a datoriilor înscrise în tabel și o valoare fixă a activelor cuprinse în evaluare. Dar, pe de altă parte, avem realitatea ignorată a modificării continue a valorii fiecărui activ, cuplată cu obligația îndestulării datoriilor într-un grad cât mai mare. Cum împăcăm formalismul procedurii cu nevoia de a satisface interesul celor mulți?

Deși România are printre cele mai moderne proceduri colective de salvare a afacerilor, nu excelează la numărul resuscitărilor efective. Ar putea fi înțelegerea superficială a valorii creanțelor unul dintre motive?

B. Socoteala de acasă

Cum ai putea să construiești un vapor dacă ai avea voie să cântărești oțelul din care e făcut doar când îl lansezi la apă? Procedurile colective, ce vor să salveze debitorul de la lichidare, sunt un exercițiu de imaginație. Acordul de restructurare, planul de restructurare și planul de reorganizare funcționează după aceeași rețetă. Colectăm cât mai multe date cunoscute din trecut și prezent pentru a realiza o proiecție a viitorului. Știm cât e pasivul, prin suma tuturor datoriilor, însă nu știm cât e activul. Așa că utilizăm cele mai bune instrumente pentru a-l estima. Evaluatorul importă date existente pentru a simula cum ar trebui să arate datele inexistente.

Condiția principală prealabilă a planurilor de salvare este negativă: e interzis să producă mai puțini bani decât falimentul. Cerință de legalitate, aplicabilă indiferent de votul oportunist. Doar așa drepturile creditorilor mici sunt protejate în fața asaltului majorității. Pentru a verifica condiția, trebuie estimat ce înseamnă falimentul pentru fiecare creditor? Câți bani ar încasa efectiv dacă averea falitei ar fi azi lichidată? Astfel, debutul procedurilor colective impune un inventar al tuturor activelor, urmată de o evaluare bun cu bun și/sau ca întreg.

Suplimentar, estimarea valorii unor anumite bunuri e cerută în cazuri punctuale. Avem nevoie de evaluarea activelor pentru delimitarea drepturilor creditorilor garantați. Pe de o parte, aceștia au dreptul la despăgubiri în cazul în care obiectul cauzei de preferință suferă diminuări după deschiderea procedurii. Pe de altă parte, aceștia își pot exercita avantajul apartenenței la o categorie distinctă de creanțe doar în limita valorii garanției.

**Suplimentar,
estimarea valorii
unor anumite
bunuri e cerută în
cazuri punctuale.
Avem nevoie de
evaluarea activelor
pentru delimitarea
drepturilor
creditorilor
garantați.**

În final, cerința evaluării e o condiție prealabilă valorificării. Fie că bunurile au fost deja promise la vânzare anterior deschiderii procedurii, fie că creditorii sunt chemați (sau nu) să decidă modalitatea înstrăinării, un raport de evaluare trebuie prezentat.

Evaluarea e obligatorie și necesară. În lipsa ei, nu ne putem nici măcar imagina dacă timpul debitoarei are și viitor. Totuși, valoarea evaluată nu este totuna cu valoarea reală. Numitorul comun al tuturor cazurilor enunțate mai sus e că valoarea evaluată este o aproximare a realității, iar nu realitatea însăși. Identic, valoarea pasivului înscrisă pe hârtia listei creanțelor sau tabelului creanțelor nu este totuna cu valoarea reală a acestora. Înscrierea negru pe alb a cifrei datoriilor generează un sentiment de permanență. Însă, la nivel fundamental, valoarea lor este fluctuantă zilnic. Iar neînțelegerea acestui atribut schimbător al creanțelor viciază însăși șansele de recuperare a acestora. Procedura colectivă, care ar trebui să readucă părțile raportului obligațional cu picioarele pe pământ, nu trezește la realitate, ci întreține o iluzie. Uneori, până e prea târziu.

C. Dezmațul din târg

C1. 3 în 1

OpenAI, una dintre principalele companii responsabile care lucrează de zor la perimarea noțiunii de *sens*, valorează 80 miliarde dolari. Pentru a încerca să cuprindem cu mintea această sumă, ne putem imagina că, dacă ar fi la dispoziția celor 3.000 de practicieni care compun UNPIR, fiecare s-ar deplasa la Tribunal cu iahtul personal, pornind de pe insula privată. Susținerea rapoartelor de activitate n-ar mai fi la fel.

Cele mai valoroase companii din lume sunt pe acțiuni, tranzacționabile la bursă. Totuși, dincolo de privilegiu încântătoare cu tabelul Mendeleev, care în loc de elemente chimice fixe are nume de companii cu numărul de protoni în continuă schimbare, te-ai gândit vreodată cum se stabilește prețul unei acțiuni? **Aceeași** acțiune face obiectul unei contraziceri. Vânzătorul pune rămășag că acum e cel mai bun moment să vândă, fiindcă știe el că prețul e în scădere, pe când cumpărătorul se jură că acum este cel mai bun moment să cumpere, deoarece prețul e negreșit în creștere! Cel mai de succes broker de pe Wall Street din anul acesta poate fi cel mai de succes și la anul? Dar anul următor? Nu se întâmplă aproape niciodată¹. Volatilitatea prețului unei acțiuni înseamnă, de fapt, procesul schimbării permanente a oricărei valori.

Relația dintre **valoarea reală** a bunului și obiectivul obținerii celei mai mari valori este aproape întotdeauna umbrită de **valoarea evaluată**. Formalismul evaluării ajunge să anuleze însuși scopul procedurii: **valoarea maximizată**. Suprapunerea celor 3 valori distincte blurează conturul identităților proprii. Dar, mai ales, generează iluzia că valoarea evaluată este singura existentă.

Să zicem că debitoarea are în patrimoniu un tractor.

	Tipul	Realitate?	Certitudine	Explicație
1	valoarea evaluată	ficțiune	cunoscută	evaluatorul estimează că azi tractorul ar costa 10 lei
2	valoarea maximizată	ficțiune	cunoscută	practicianul vrea să vândă tractorul cu 11 lei
3	valoarea reală	realitate	necunoscută	practicianul reușește să vândă tractorul cu 7 lei

Mintea umană refuză să accepte existența necunoscutului. Prin urmare, **preferăm simplitatea ficțiunilor în locul ambiguității realităților necunoscute**. Altfel zis, certitudinea ficțiunii valorii evaluate de 10 lei prevalează incertitudinii realității valorii reale de 7 lei.

Colac peste pupăză, valoarea evaluată beneficiază, la rândul ei, de o sub-ficțiune: valoarea de lichidare (forțată). Întotdeauna inferioară valorii de piață, valoarea de lichidare e folosită uneori arbitrar (dar unitar) în proceduri, pentru a justifica de ce falimentul aduce mai puțini bani decât redresarea.

C2. Simularea falimentului

Amenințată cu lichidarea, debitoarea trebuie să justifice de ce e mai bine să fie lăsată în viață. Pragmatic, trebuie să demonstreze negru pe alb de ce salvarea ar aduce cel puțin la fel de mulți bani ca falimentul. Cum orice proiecție asupra viitorului se bazează pe valorile trecute evaluate, aici e loc pentru dezmăț:

I. În primul rând, calculul este adesea contaminat când există un decalaj temporal între data evaluării și data folosirii efective a valorii evaluate. Problema a fost sesizată de legiuitor la reglementarea procedurilor preventive, dar a rămas actuală în procedura insolvenței. Azi nu poți să implementezi un plan de restructurare și un plan de redresare folosind o evaluare mai veche de 6 luni calculate de la deschiderea procedurii², dar poți implementa un plan de reorganizare, bazându-te pe o evaluare mai veche de 3 ani. Astfel, inechitatea se manifestă când categoria creanțelor garantate primește o valoare supradimensionată³, aferentă evaluării depășite. Pe lângă ponderea artificială de vot în cadrul grupei, simularea falimentului arată cifre nereale pe care reorganizarea e nevoită cel puțin să le egaleze. Eșecul planurilor de reorganizare s-ar putea să fie

explicat nu atât prin optimismul excesiv al măsurilor propuse, ci prin fundamentarea lor în baza unor cifre deja perimate.

II. În al doilea rând, calculul poate fi denaturat prin folosirea arbitrară a valorii de lichidare. Utilizată de practicieni cu înțelesul valorii de vânzare forțată⁴, ea e obținută de evaluator scăzând din valoarea de piață ceva; nu este prestabilit legal cât, dar un procent de 25-30% e adesea preferat.

Amenințată cu lichidarea, debitoarea trebuie să justifice de ce e mai bine să fie lăsată în viață.

Valoarea de lichidare nu poate exista în lipsa valorii de piață, aceasta din urmă constituind baza de calcul. Valoarea de vânzare forțată e considerată valoarea ce s-ar încasa dacă ar exista obligația vânzării până la un anumit termen imediat, context care n-ar permite expunerea adecvată. Aceste ultime două limitări contrazic însăși esența procedurii falimentului: Legea nr. 85/2014 impune obligația țintirii valorii maximizate, ceea ce înseamnă că nu există un termen obligatoriu până la care activele trebuie vândute cu orice preț. La fel, nu există constrângeri legate de expunerea adecvată pe piață a bunurilor, din contră, valorificarea în lipsa unei publicități adecvate e anulabilă.

De fapt, Legea nr. 85/2014 impune vânzarea pomind de la valoarea de lichidare strict în cazul în care este nevoie urgentă de bani pentru achitarea cheltuielilor de procedură, așadar în nici un caz pentru acoperirea masei credale.

a) **regula generală**⁵ dă dreptul practicianului să vândă bunuri libere de sarcini în observație sau faliment⁶, pentru a achita cheltuieli de procedură.

b) **regula specială**⁷ dă dreptul lichidatorului să vândă bunuri în faliment pentru a achita cheltuielile de conservare.

	Regula generală – art. 39 alin. (6)	Regula specială – art. 153 alin. (3)
De ce?	acoperire cheltuieli procedură	acoperire cheltuieli conservare patrimoniu
Cine?	administratorul judiciar/lichidatorul judiciar	lichidatorul judiciar
Când?	observație sau faliment	faliment
Ce?	bunuri libere de sarcini	bunuri libere de sarcini + bunuri cu sarcini
La ce valoare?	minim valoarea de lichidare	minim valoarea de lichidare

Pendularea haotică între valoarea de piață și cea de lichidare pentru bunuri se poate observa cel mai bine în cazul activelor care fac obiectul unor garanții: pentru extragerea părții garantate cerute de art. 103 la întocmirea tabelului definitiv se folosește

adesea valoarea de piață, în timp ce, câteva zile mai târziu, în termenul de 30 de zile de depunere a planului, e utilizată valoarea de lichidare pentru a arăta cât valorează garanția.

Folosirea valorii de lichidare la simularea falimentului, în locul valorii de piață, se bazează pe nevoia de a găsi (*orice*) date care să justifice o concluzie prestabilită (*falimentul să genereze pe hârtie mai puțini bani*), iar nu pe nevoia de a accepta orice concluzie la care duc datele existente (*falimentul e inevitabil*).

III. Simularea distribuirilor din faliment nu înseamnă doar preluarea valorii evaluate a activelor și împărțirea lor către creditori. Dacă tractorul a fost evaluat la 10 lei și e vândut (miraculos) cu 10 lei, creditorii nu pot primi 10 lei. Aceștia pot primi ce mai rămâne după scăderea cheltuielilor de procedură. Omiterea, subestimarea sau chiar supraestimarea acestora compromit prognoza.

Aici putem observa diferența dintre valoarea de evaluare a bunului și valoarea simulată de distribuire. În procedurile colective, valoarea de evaluare a activului reprezintă doar o bază de calcul, iar nu rezultatul calculului necesar. Spre exemplu, în ceea ce privește creanțele garantate, art. 103 impune ca acestea să fie înscrise în tabelul definitiv până la valoarea de piață a

garanției stabilite prin evaluare, iar evaluatorii stabilesc, conform normelor, o valoare de vânzare a tractorului. Problema e că, din perspectiva arhitecturii procedurii, înscrierea creanței garantate până la valoarea de evaluare mai mult încurcă, decât descurcă. Pe creditori îi interesează cât ar încasa în procedură, respectiv valoarea reală a creanței lor. Prețul de vânzare al tractorului în afara procedurii e doar o bază pentru calculul valorii reale.

C3. Data evaluării

Care e data evaluării? Acum e printre puținele momente când putem fi politicoși răspunzând cu altă întrebare: de ce ai nevoie? Dacă primim mai mult de un răspuns, înseamnă că trebuie să reformulăm întrebarea. S-ar putea să fie greșită. Nu există o singură dată a evaluării⁸, ci mai multe. Procedurile colective își propun să maximizeze realitatea, nu s-o fabuleze. Există mai multe date ale evaluării, fiecare importantă pentru scopul precis, dar distinct, impus de etapele procedurilor.

În insolvență avem:

	De ce?	Evaluarea de la ce dată?
1	verificarea prețului la care debitoarea a înstrăinat bunuri înainte de deschiderea procedurii	data perfectării actului de înstrăinare
2	verificarea prețului la care debitoarea a încheiat promisiuni de vânzare înainte de deschiderea procedurii	data încheierii promisiunii
3	verificarea perspectivelor de reorganizare	data deschiderii procedurii
4	verificarea diminuării valorii garanției	data deschiderii procedurii + o dată cât mai apropiată de depunerea cererii de acordare a protecției/ridicare suspendare
5	întocmirea simulării de faliment	o dată cât mai apropiată de data depunerii planului
6	valorificarea bunurilor	o dată când mai apropiată de întocmirea strategiei de valorificare

Insolvența nu este un scop în sine, ci doar un mijloc pentru maximizarea recuperării creanțelor. Capcana seducătoare a singularității datei evaluării nu face decât să mimeze îndeplinirea formei, în dauna îndeplinirii fondului.

D. Valoarea creanței

Poate că cel mai bun exemplu pentru a înțelege caracterul fluctuant al valorii creanței este ipoteza garanției pe creanțe viitoare. Să zicem că acestea au o valoare nominală de 100.000 \$ și cauza de preferință garantează executarea unei creanțe de 150.000 \$. Evaluatorul confirmă valoarea creanțelor de încasat de 100.000 \$. Dar creanțele viitoare sunt generate de un contract în derulare. Debitorul încasează 40.000 \$ și îi folosește pentru executarea lucrărilor contractului. Creditorul, deținător al cauzei de preferință, invocă diminuarea garanției și cere acordarea unei protecții aferente sumei cheltuite de 40.000 \$. Debitorul se apără, arătând că, în lipsa cheltuirii celor 40.000 \$, nu ar mai putea încasa diferența de 60.000 \$, banii fiind esențiali pentru executarea contractului. Dacă debitoarea nu mai are bunuri libere de sarcini în patrimoniu, suficiente pentru a acoperi datoria, care

este valoarea reală⁹ a creanței cu valoarea nominală de 150.000 \$? Aparent, nici garanția pe creanța de 100.000 \$ nu valorează 100.000 \$. Totul e mișcare.

Creanța e cărămida procedurilor colective. Dar textura ei nu e de beton, ci din apă. Legată indisolubil de valoarea activelor debitorului, valoarea reală a creanței fluctuează. Chiar dacă valoarea nominală nu se schimbă, valoarea reală e mereu alta. Neînțelegerea acestei calități insidioase poate contagia scopul declarat al procedurilor colective. Așa cum cesionarul încearcă să plătească valoarea reală a creanței, iar nu pe cea nominală, așa și procedurile colective încearcă să distileze prețul real al creanțelor. Problema e că rezultatul onestității vine doar la finalul procedurilor, însă lipsa onestității pe parcurs poate anula rezultatul.

Concluzia nu are o formulă de calcul exactă, fiind o invitație de a vedea obligațiile drept un proces, iar nu acte înțepenite în timp. Valoarea creanțelor nu stă pe loc când deschide ușa procedura colectivă. Ține de priceperea fiecărui practician să nu construiască viitorul companiei în baza unui trecut deja perimat.

Note

¹ N. deGrasse Tyson, *Mesagerul stelar: perspective cosmice asupra civilizației*, Ed. Trei, București, 2023, p. 126.

² Atât acordul de restructurare, cât și concordatul preventiv împărtășesc aceeași condiție: Art. 15² alin. (1) lit. k) și art. 24 alin. (1) lit. k) din Legea nr. 85/2014 arată că: „simularea distribuțiilor de care ar beneficia creditorii afectați în cazul scenariului următoarei alternative optime, scenariu care poate fi chiar falimentul, realizată pe baza unui raport de evaluare, întocmit de un evaluator autorizat cu cel mult 6 luni anterior datei deschiderii procedurii, a activelor existente în patrimoniul debitorului și prezentarea comparativă a acestor distribuiri cu cele prevăzute a se realiza prin acordul de restructurare”.

³ Mai rar, subdimensionată.

⁴ Deși nu reprezintă același lucru.

⁵ Art. 39 alin. (6) din Legea nr. 85/2014: „În scopul și în limitele necesare acoperirii cheltuielilor de procedură, oricând pe parcursul procedurii, în lipsă de lichidități în patrimoniul debitorului, administratorul judiciar/lichidatorul judiciar va identifica bunuri valorificabile libere de sarcini, care nu sunt esențiale pentru reorganizare, și va proceda la valorificarea de urgență la minim valoarea de lichidare a acestora, stabilită de un evaluator autorizat. Până la desemnarea comitetului creditorilor decizia de valorificare aparține administratorului judiciar/lichidatorului judiciar. Propunerea de valorificare, inclusă în raportul prevăzut la art. 59 alin. (1), care se depune la dosarul cauzei și se publică în extras în BPI, poate fi contestată de orice parte interesată în termen de 3 zile de la publicarea extrasului raportului în BPI. După desemnarea comitetului creditorilor, valorificarea se va face cu acordul comitetului, potrivit prevederilor art. 87 alin. (2)”.

⁶ Textul este neclar, fiindcă, pe de o parte, îl enumeră și pe lichidatorul judiciar ca potențial vânzător, însă, pe de altă parte, arată că bunurile ce fac obiectul vânzării nu trebuie să fie folosite în reorganizare. Am interpretat pomind de la ceea ce este, încercând o coabitare a celor două noțiuni.

⁷ Art. 153 alin. (3) din Legea nr. 85/2014: „În vederea conservării patrimoniului, în cazul în care în averea debitorului nu există suficiente lichidități, lichidatorul judiciar va putea valorifica de urgență bunuri ale debitorului, cu prioritate pe cele asupra cărora nu există cauze de preferință, pentru obținerea acestor lichidități, fără aprobarea creditorilor. Valorificarea se va efectua prin licitație publică, după evaluarea prealabilă, pornind de la valoarea de lichidare indicată de evaluatorul autorizat. Licitația publică se poate desfășura chiar și prin mijloace electronice de comunicare la distanță indicate, în conformitate cu prevederile regulamentului stabilit de lichidatorul judiciar. În acest caz, procesul-verbal se semnează doar de lichidator”.

⁸ Fără ca aceasta să însemne că alți autori nu au propus. A se vedea: A. Vascu, *Care este data evaluării în procedura insolvenței: deschiderea procedurii sau o dată apropiată de momentul evaluării?*, publicat pe www.juridice.ro, la data de 11.02.2019; A.-M. Maxim, *Aspecte practice privind evaluarea în insolvență*, disponibilă la adresa www.universuljuridic.ro/aspecte-practice-privind-evaluarea-in-insolventa/, publicat la data de 15.07.2022; Șt.I. Lucaciuc, *Procedura insolvenței. Evaluarea bunurilor debitoarei în procedura insolvenței. Data la care trebuie raportată această evaluare*, publicat în RRDJ nr. 1/2021. Toate materialele online au fost accesate la data de 19.03.2024.

⁹ Pentru o excelentă analiză a valorii ipotecii, a se vedea R. Rizoiu, *Totul sau nimic: despre valoarea ipotecii*, publicat la adresa <https://www.juridice.ro/essentials/3343/totul-sau-nimic-despre-valoarea-ipotecii>, la data de 08.11.2019. Materialul a fost accesat la data de 19.03.2024.

1. Conferința de insolvență organizată de UNPIR Filialele Alba și Hunedoara

UNPIR Filialele Alba și Hunedoara au organizat prima conferință de insolvență a anului 2024, un eveniment care a reunit judecători de la Înalta Curte de Casație și Justiție, Curțile de Apel Cluj-Napoca și Timișoara, Tribunalele Alba, Cluj, Hunedoara, Timiș și practicieni în insolvență.

Vineri, 12 aprilie 2024

15:00-16:00 – Înregistrarea participanților

16:00-16:30 – Deschiderea conferinței. Cuvânt de deschidere

Panelul 1 a fost moderat de av. **Cătălin Dascăl** și au fost abordate următoarele teme:

16:30-17:00 – av. **Cătălin Dascăl** – practician în insolvență, membru CNC, lector INPPI, președinte UNPIR Filiala București – *Tratamentul garanțiilor de bună execuție în procedura insolvenței*

17:00-17:30 – ing. dr. ec. **Daniel Manate** – președinte ANEVAR 2016-2017, membru în Comisia de recunoaștere TEGoVA – *Provocări în verificarea evaluărilor pentru insolvență*

17:30-18:00 – Pauză de cafea

18:00-18:30 – jud. **Oana Avramescu** – Curtea de Apel Timiș

18:30-19:00 – jud. dr. **Mihaela Sărăcuț** – Curtea de Apel Cluj

Sâmbătă, 13 aprilie 2024

Panelul 2 a fost moderat de av. **Stan Tîrnoveanu** și au fost abordate următoarele teme:

9:30-10:00 – jud. dr. **Csaba Bela Nász** – *Limitele exercitării controlului de legalitate asupra deciziilor comitetului creditorilor*

10:00-10:30 – av. **Stan Tîrnoveanu** – practician în insolvență, prim-vicepreședinte UNPIR – *Discuții privind unele limitări legale în procedura insolvenței și unele interpretări limitative care ar trebui evitate*

10:30-11:00 – jud. dr. **Ștefan Ioan Lucaciuc** – ICCJ – *Procedura insolvenței. Aspecte și controverse desprinse din jurisprudența ICCJ*

11:00-11:30 – Pauză de cafea

Panelul 3 a fost moderat de lect. univ. dr. **Sergiu Golub** și au fost abordate următoarele teme:

11:30-12:00 – ec. dr. **Doru Dudaș** – director CCF – *Aspecte de fiscalitate ale insolvenței debitorului*

12:00-12:30 – jud. dr. **Flavius Moțu** – Tribunalul Specializat Cluj – *Aspecte practice privind planul de reorganizare*

12:30-13:00 – lect. univ. dr. **Sergiu Golub** – Facultatea de Drept, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca – *Toate-s vechi și nouă toate... tribulații pe altarul insolvenței!*

13:00-13:30 – Concluzii. Închiderea lucrărilor

2. Conferința BURSA „Codul Insolvenței”

– ediția a X-a –

Grupul de presă BURSA, în parteneriat cu Institutul Național pentru Pregătirea Practicienilor în Insolvență (INPPI) și cu Institutul Național pentru Pregătirea și Perfecționarea Avocaților (INPPA), a organizat, pe data de 29 februarie 2024, cea de-a X-a ediție a Conferinței „Codul Insolvenței”, care reprezintă un punct de referință pentru comunitatea profesională din domeniul insolvenței, fiind un forum pentru dezbateră celor mai recente tendințe și provocări din acest sector.

Temele propuse pentru această ediție au inclus:

- Impactul noilor măsuri fiscale asupra companiilor aflate în insolvență
- Aspecte practice ale noilor cadre de redresare și insolvență la aproape doi ani de la implementarea națională a directivei europene în materie
- Insolvența profesioniștilor – provocări, probleme, neclarități legislative
- Limitele legislative privind procedura reorganizării judiciare
- Celeritatea procedurii de insolvență – un aspect nerezolvat de practica judiciară
- Faliment sau redresare pe termen lung? Argumente pro și contra

Printre vorbitori s-au numărat **Simona Miloș**, președinte INPPI, **Stan Tîrnoveanu**, prim-vicepreședinte UNPIR, **Adrian Popa Bochiș**, președinte ANEVAR, **Mihai Pașca**, Secretar de Stat în Ministerul Justiției, precum și alți specialiști și reprezentanți ai autorităților.

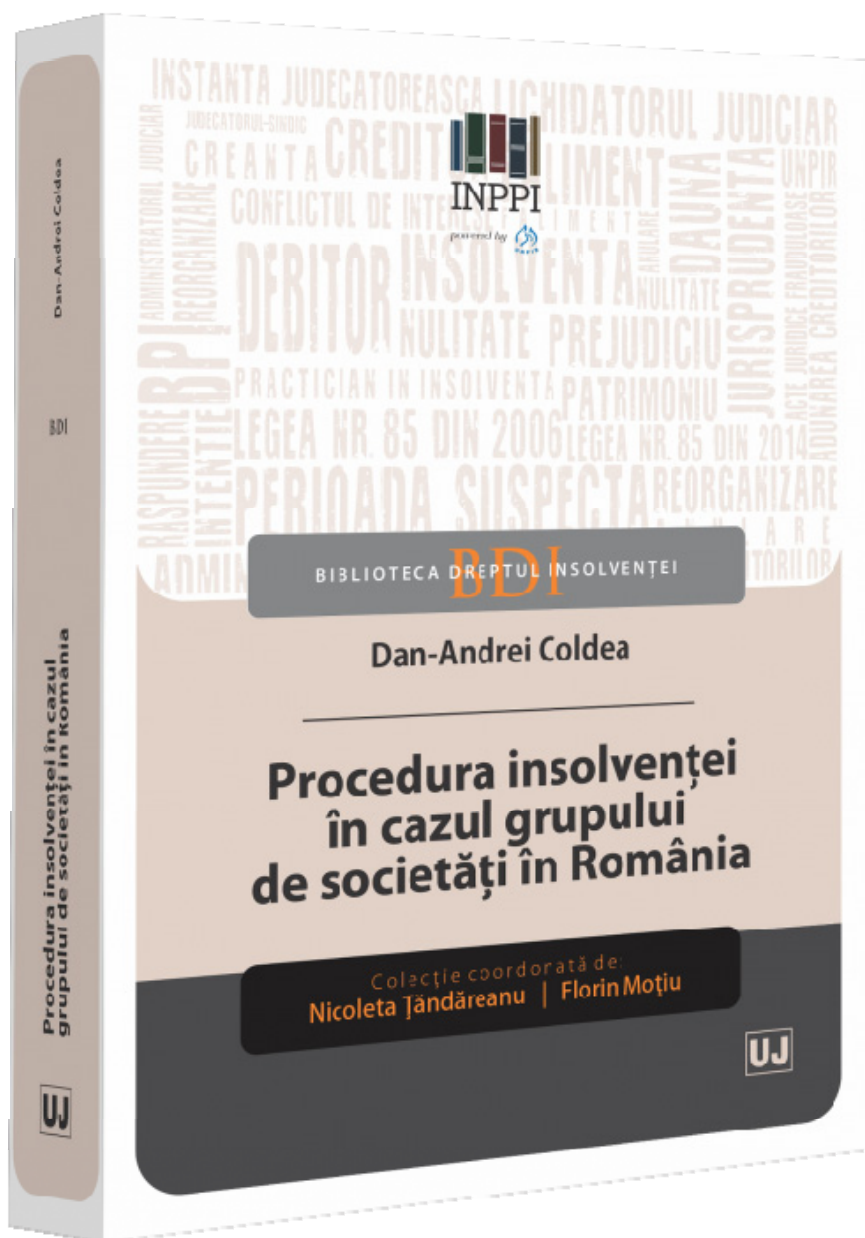

Editura Universul Juridic

Procedura insolvenței în cazul grupului de societăți în România

Autor: Dan-Andrei Coldea

Lucrarea cuprinde o analiză detaliată a normelor privind insolvența în cazul grupului de societăți în România și a modului în care legislația actuală răspunde provocărilor specifice insolvenței unui grup de societăți, atât din perspectiva creditorilor, cât și din perspectiva membrilor grupului de societăți.

Comandă rapid și comod: 021.312.22.21 | 0733.673.555 | comenzi@ujmag.ro | www.ujmag.ro